ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΑΡΤΙΟΣ 2015 67 ΤΕΥΧΟΣ

αΩ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ

Περιεχόμενα

Σημείωμα

Δραστηριότητες Υποτρόφων
- Επιτυχίες 2
- Μουσική 3
- Εικαστικά 5
- Αρχιτεκτονική 7
- Χορός 8
- Θέατρο 9

Ειδήσεις του Συνδέσμου
- Scale Up: Το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης 10
- Athens Science Festival 2015....15
- Η εκδήλωση για τη βασιλόπιτα του 2015....17
- Ξενάγηση στον κόσμο των τρισδιάστατων εκτυπώσεων 19

Ειδήσεις του Ιδρύματος
- Επέκεινα: Νικώντας τον θάνατο μέσα από την τέχνη 21
- Διάκριση του καθηγητή Αναστάσιου-Ιωάννη Μεταξά 23

Ειδήσεις του Θυγατρικού Ιδρύματος
- Το Ωραίο: Η παρακαταθήκη μιας αρχαιοελληνικής ιδέας – Διάλεξη του David Konstan στη Βιβλιοθήκη & Μουσείο Morgan της Νέας Υόρκης 24

Άρθρο
- Το ανθρώπινο πρόσωπο στη Βιοηθική 27

Βιβλιοπαρουσίαση
- Αναλύοντας τα περίφημα χορικά της Ζουζούς Νικολούδη 30
- Απαγωγή και φαντασία στον Αριστοτέλη και τον Ernan McMullin 31

Παρουσίαση Δίσκου
- Ζωή στο πόντιουμ! 33

Σημείωμα

Η Αθήνα στο επίκεντρο των προσεχών δράσεων του Συνδέσμου

Η Αθήνα έχει την τιμητική της στις δράσεις του Συνδέσμου έως το καλοκαίρι. Καταρχάς, ο Σύνδεσμος συμμετέχει στις παράλληλες δράσεις της εικαστικής έκθεσης «Strange cities – Athens», η οποία εγκαινιάστηκε στις 20 Απριλίου και θα διαρκέσει έως τα τέλη Ιουνίου 2015, στο κτήριο της Διπλαρείου Σχολής στην Πλατεία Θεάτρου: πιο συγκεκριμένα, την Τετάρτη 20 και την Πέμπτη 21 Μαΐου, από τις 10 το πρωί έως τις 8 το βράδυ, η υπότροφος Μυρτώ Κιούρτη και άλλοι αρχιτέκτονες θα παρουσιάσουν τα αποτελέσματα του προγράμματος «Επανακατοικήσεις», δίνοντας συμβουλές για τη διαμόρφωση του προσωπικού μας χώρου. Αναλυτική παρουσίαση, τόσο για την έκθεση, όσο και για τις «Επανακατοικήσεις», θα διαβάσετε στο επόμενο τεύχος του ΑΩ.

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναμένουμε επίσης την πραγματοποίηση της εκδήλωσης του Συνδέσμου με θέμα «Η Εικόνα της Πόλης», την Τρίτη 9 Ιουνίου 2015, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών. Η ημερίδα θα ασχοληθεί με την πόλη της Αθήνας ως δημιουργικό έναυσμα για αναπαραστάσεις του αστικού και του περιαστικού τοπίου, σε μια διαλεκτική σχέση με τη βιωματική εμπειρία της καθημερινότητας, την ιστορία και τους μύθους, τον δημόσιο χώρο και την ετεροτοπία. Κεντρικός ομιλητής, ο Jean-Philippe Garric, καθηγητής Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Paris I – Panthéon-Sorbonne.

Στο κέντρο της πρωτεύουσας θα διεξαχθεί την Κυριακή 3 Μαΐου 2015 ο Ημιμαραθώνιος της Αθήνας, στον οποίο η ομάδα των υποτρόφων συμμετέχει με το σήμα και τα χρώματα του Συνδέσμου, στους αγώνες των 3, των 5 και των 20 χιλιομέτρων. Τους ευχόμαστε καλή επιτυχία και καλή προετοιμασία για τον επόμενο Μαραθώνιο το φθινόπωρο!

Ο Σύνδεσμος διοργανώνει, ακόμη, την ανοιξιάτικη πεζοπορία του, η οποία φέτος θα γίνει στην Πάρνηθα, στα μέσα Μαΐου, αλλά και το καλοκαιρινό πάρτυ του, που προγραμματίζεται για τις 4 Ιουλίου σε χώρο που θα μας ανακοινωθεί με τη σχετική πρόσκληση.

Τέλος, ανακατατάξεις υπάρχουν στο ΔΣ του Συνδέσμου. Μετά την παραίτηση του Γιώργου Μαυρωτά, ο οποίος εξελέγη βουλευτής, τη θέση του Ταμία αναλαμβάνει ο Νικόλας Τσουκαλάς και τη θέση του Αναπληρωτή Ταμία, την οποία κατείχε προηγουμένως ο Νικόλας Τσουκαλάς, αναλαμβάνει το μέλος Νίκος Δέγλερης. Δέκατο πέμπτο μέλος στο ΔΣ γίνεται ο πρώτος επιλαχών στις τελευταίες εκλογές Παύλος Σαράφης, επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας.

Λήδα Μπουζάλη

Επιτυχίες

Βασίλης Γκίκας

Η Ακαδημία Αθηνών, όπως κάθε χρόνο, απένειμε τον περασμένο Δεκέμβριο βραβεία σε πρόσωπα τα οποία διακρίθηκαν στους τομείς των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών. Ο δρ Βασίλης Γκίκας, μέλος του ΔΣ του Συνδέσμου, έλαβε από κοινού με τον μεταδιδάκτορα Χριστόδουλο Δανέζη το Βραβείο Α΄ Τάξης Δημητρίου Ν. Λαμπαδαρίου των Θετικών Επιστημών, το οποίο συνοδεύθηκε από χρηματικό έπαθλο 3.000 ευρώ, για την καλύτερη ερευνητική εργασία στον κλάδο της Γεωδαισίας, δημοσιευμένη στην Ελλάδα ή το εξωτερικό από Έλληνες.

Η εργασία τους, με τίτλο: An iterative LiDAR DEM-aided algorithm for GNSS positioning in obstructed/rapidly undulating environments (Επαναληπτικός αλγόριθμος εδαφικής υποβοήθησης με χρήση υψομετρικού μοντέλου Lidar για τον δορυφορικό εντοπισμό σε περιβάλλοντα με εμπόδια και απότομες κλίσεις), αφορά την ανάπτυξη πρωτοποριακής μεθοδολογίας με βάση την οποία αυξάνονται σημαντικά η διαθεσιμότητα και η ποιότητα (ακρίβεια, αξιοπιστία) του δορυφορικού εντοπισμού σε δύσκολα περιβάλλοντα νια το GPS. όπως πυκνά δάση και αστικά περιβάλλοντα. Η εργασία διατίθεται από τον εκδοτικό οίκο Elsevier, στο

Ο Βασίλης Γκίκας είναι αναπληρωτής καθηγητής στη Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στα πεδία της Τεχνικής και Δορυφορικής Γεωδαισίας και της Πλοήγησης Οχημάτων. Σπούδασε αγρονόμος και τοπογράφος μηχανικός στο ΕΜΠ (1987–1992). Κατά το διάστημα 1993–1996, με τη στήριξη του Ιδρύματος Ωνάση, εκπόνησε διδακτορική διατριβή στη Γεωδαισία, στο βρετανικό Πανεπιστήμιο του Νιούκασλ. Η διδακτορική διατριβή του τιμήθηκε το 1998 από την Ακαδημία Αθηνών και κατοχυρώθηκε με διεθνές δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Με την ολοκλήρωση των σπουδών του, εργάστηκε ως ερευνητής στο Πανεπιστήμιο του Νιούκασλ.

Το διάστημα 1997–2000, ο Βασίλης Γκίκας εργάστηκε ως επιστημονικός σύμβουλος σε θέματα γεωδαιτικού εντοπισμού στη βιομηχανία εντοπισμού υδρογονανθράκων στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ (στις εταιρείες Western Geophysical και Baker Hughes, αντιστοίχως). Με την επιστροφή του στην Ελλάδα εργάσθηκε ως σύμβουλος γεωδαίτης μηχανικός στον ιδιωτικό τομέα σε κρίσιμα ολυμπιακά έργα. Το 2002, προσελήφθη στην Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Αθήνας (ΕΥΔΑΠ ΑΕ), ενώ το 2003 ανέλαβε καθήκοντα προϊσταμένου του Τμήματος Τοπογραφικών Μελετών.

Ο Βασίλης Γκίκας είναι συγγραφέας 80 και πλέον εργασιών που έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά ή έχουν ανακοινωθεί σε συνέδρια, καθώς και τακτικός κριτής σε περισσότερα από 15 επιστημονικά περιοδικά. Έχει συμμετάσχει σε 18 χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα. Έχει επίσης προσκληθεί ως ομιλητής σε διεθνή συνέδρια και έχει δώσει διαλέξεις σε πανεπιστήμια του εξωτερικού. Κατέχει τη θέση του αντιπροέδρου των επιτροπών 4.1: Alternatives and Backups to GNSS (International Association of Geodesy) και 6.1: Deformation Measurements and Analysis (International Federation of Surveyors).

Ελευθερία Κόμη

Το Αριστείο Καλύτερης Ιδέας στον διαγωνισμό «Αριστεία Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας 2014» απέσπασε η πρόταση που υπέβαλαν η Ελευθερία Κόμη, ο Δημήτρης Βεργάδος και ο Κωνσταντίνος Ταμπούρης. Η πρότασή τους, «c-MUSE: Σύστημα ψηφιακής εξιστόρησης για τρεις αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας», κατατέθηκε στον τομέα «Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας» στο πλαίσιο του διαγωνισμού, ο οποίος διοργανώθηκε από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, με στόχο την επιβράβευση και την ενθάρρυνση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στη χώρα, ιδίως μεταξύ των νέων. Η τελετή της απονομής των βραβείων πραγματοποιήθηκε στις 13 Ιανουαρίου 2015 στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών με τη συμμετοχή επιχειρηματιών, ακαδημαϊκών και εκπροσώπων της βιομηχανίας.

Όπως εξήγησε η Ελευθερία Κόμη, η οποία έχει σπουδάσει Χορό και Θέατρο στην Ελβετία και στη Γαλλία, η ιδέα για την πρόταση δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της συμμετοχής της ομάδας στο Πρόγραμμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Festival Factory, το οποίο αφορούσε τη δημιουργία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων στον τομέα του πολιτισμού. Στόχος της ιδέας είναι να φέρει τον ξένο αλλά και τον Έλληνα τουρίστα σε επαφή με τον πολιτιστικό πλούτο κατά τον καλύτερο τρόπο, μέσα από μια βιωματική εμπειρία, με τη βοήθεια μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής. Η πρόταση περιλαμβάνει τρεις αρχαιολογικούς χώρους: την Ακρόπολη, τον Κεραμεικό και την Αρχαία Αγορά. Η εφαρμογή θα περιέχει οπτικοακουστικό υλικό παλαιότερων και σύγχρονων δημιουργών, προσελκύοντας και τις νεότερες γενιές, και προσδίδοντας δραματοποιημένο χαρακτήρα στην απλή εξιστόρηση. Έτσι, ο περιηγητής θα γίνεται μέτοχος μιας αναπαράστασης. Το επόμενο βήμα είναι να βρεθεί η αναγκαία χρηματοδότηση προκειμένου να υλοποιηθεί αυτή η ιδέα.

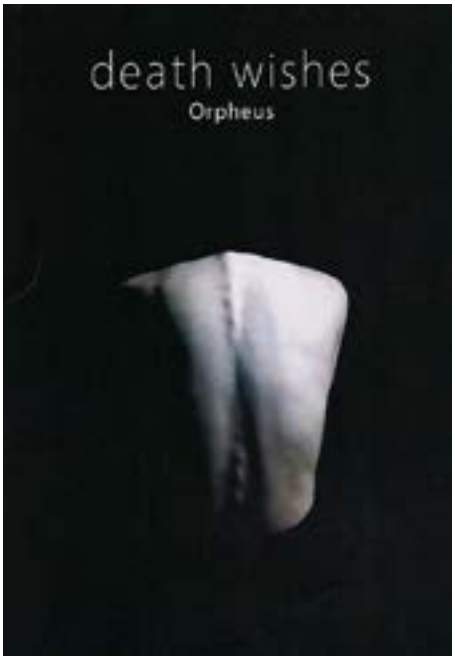
Μουσική

Τίτος Γουβέλης, Ειρήνη Καράγιαννη, Μάιρα Μηλολιδάκη, Μίνα Πολυχρόνου

Ο κλασικός μύθος του Ορφέα, που κατέβηκε στον Άδη για να φέρει από τον κόσμο των νεκρών την αγαπημένη του, αποτέλεσε το επίκεντρο της μουσικής παράστασης death wishes / Orpheus, την οποία εμπνεύστηκαν, υλοποίησαν και παρουσίασαν τέσσερις υπότροφοι καλλιτέχνες: οι λυρικές τραγουδίστριες Ειρήνη Καράγιαννη, Μάιρα Μηλολιδάκη, Μίνα Πολυχρόνου και ο πιανίστας Τίτος Γουβέλης.

Ο σκοτεινός υπόγειος χώρος του Beton7 αποτέλεσε το ιδανικό σκηνικό για την ανάπτυξη ενός σπονδυλωτού ζοφερού παραμυθιού με άξονα κορυφαία λυρικά τραγούδια συνθετών που έχουν αντλήσει έμπνευση από τον μύθο του Ορφέα. Το death wishes / Orpheus είναι η ιστορία της ζωής ενός πιανίστα ο οποίος, μέσα σε μια ονειρική πραγματικότητα, βιώνει έντονα συναισθήματα απόγνωσης αλλά και λύτρωσης, απέναντι στη μουσική, τη γυναίκα, τη μάνα, τον έρωτα, τον θάνατο, την πολιτεία, ταυτίζοντας εντέλει τη ζωή του με εκείνη του Ορφέα. Οι συγκρουσιακές σκέψεις και διαθέσεις του γίνονται εικόνες, μουσική, τραγούδι, λόγος, κίνηση, σε ένα σύμπαν όπου ο ίδιος είναι το μόνο υπαρκτό πρόσωπο, ενώ τον κατακλύζουν εικόνες από αναμνήσεις και πρόσωπα. Ο θάνατος ενυπάρχει ως ευχή για τον ίδιο αλλά και για όλους τους άλλους.

Οι τρεις λυρικές τραγουδίστριες μάγεψαν το κοινό, τραγουδώντας υπό εξαιρετικά απαιτητικές συνθήκες, αφού καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης έπρεπε να στέκονται εντελώς ακίνητες επάνω σε βάθρα, βαμμένες ολόλευκες σαν αγάλματα.

Οι παραστάσεις ξεκίνησαν στις 9 Ιανουαρίου. Χάρις στη μεγάλη τους επιτυχία, παρατάθηκαν έως τις 31 Ιανουαρίου. Ακούστηκαν έργα του Gluck (από την όπερα Ορφέας και Ευρυδίκη), Monteverdi (αποσπάσματα από την όπερα Ορφέας), de Falla (από τα 7 Λαϊκά Ισπανικά Τραγούδια), Orff (από την όπερα Ορφέας), Schubert (Η Μαργαρίτα στο ροδάνι), Glass (από την όπερα δωματίου Ορφέας), Berio (Sequenza III), Handel (από την όπερα Ο Ιούλιος Καίσαρας στην Αίγυπτο), Wolf (από τα Mörike Lieder) και Σκριάμπιν (σονάτα από το έργο Μαύρη Λειτουργία). Η σκηνοθεσία, τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν του Μιχάλη Αργυρού. Τα κείμενα απήγγειλε η ηθοποιός Μάγδα Μαυρογιάννη. Χόρεψαν η Χρύσα Καλλιάφα, η Δήμητρα Βλάχου και η Έλενα Παπαδοπούλου.

Νικόλαος Κοτροκόης

Ο Νικόλαος Κοτροκόης διηύθυνε το μουσικό σύνολο ΠολυΦωνία, του οποίου είναι ιδρυτής, σε ένα συναυλιακό αφιέρωμα στο Πάσχα, που διοργάνωσε η Μητρόπολη Πειραιώς στην αίθουσα εκδηλώσεων της Ιωνιδείου Σχολής στις 30 Μαρτίου 2015. Το σύνολο παρουσίασε ένα από τα σημαντικότερα και ωραιότερα έργα της μουσικής ανθολογίας για χορωδία, ορχήστρα δωματίου και σολίστες: το ορατόριο Μεσσίας του George Frideric Handel.

Ο Νικόλαος Κοτροκόης σπούδασε Διεύθυνση Φωνητικών Συνόλων, Τραγούδι, Σύνθεση και Διεύθυνση Ορχήστρας στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Δράματος του Γκρατς στην Αυστρία. Το 1994, ίδρυσε το μουσικό σύνολο ΠολυΦωνία. Από τότε έχει δώσει πολυάριθμες συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ επίσης έχει συνεργαστεί ως διευθυντής φωνητικών συνόλων με τα μεγαλύτερα ωδεία της Αθήνας. Έχει δώσει πολλές συναυλίες ως διευθυντής μουσικών συνόλων στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και στο Γ΄ Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, και έχει ηχογραφήσει δύο δίσκους αναγεννησιακής μουσικής με την εταιρεία FM Records. Επίσης, έχει συνθέσει μουσική για μικρά και μεγάλα μουσικά σύνολα. Έργα του έχουν εκδοθεί από την Ιερά Μονή Κουτλουμουσίου του Αγίου Όρους, στο πλαίσιο αφιερώματος στον Διονύσιο Σολωμό υπό την καλλιτεχνική επιμέλεια της τραγωδού Άννας Συνοδινού.

Διετέλεσε διευθυντής της παιδικής χορωδίας του Μουσικού Γυμνασίου της Παλλήνης, με την οποία έλαβε μέρος σε πλήθος σημαντικών εκδηλώσεων. Από το 1999 είναι διευθυντής σπουδών του Ωδείου-Κέντρου Μουσικών Σπουδών «Ηχομορφές», διδάσκοντας παράλληλα Ανώτερα Θεωρητικά και Τραγούδι. Δίδαξε Διεύθυνση Φωνητικών Συνόλων στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 2010 είναι υποψήφιος διδάκτορας του ίδιου τμήματος και ιδρυτικό μέλος της επιστημονικής ομάδας τού Κέντρου Φωνής και Κατάποσης Αθηνών (VSC), στην οποία συμμετέχει ως εκπαιδευτής φωνής.

Τον Οκτώβριο του 2011, κυκλοφόρησε το πρώτο βιβλίο του, μέρος μιας σειράς παραμυθιών με μουσική για παιδιά ηλικιών από 5 έως 8 ετών, από τις εκδόσεις Μίνωας.

Μουσική

Αλεξία Μουζά-Αρένας

Στη διοργάνωση του Αμερικανικού Κολεγίου Ελλάδας με τίτλο «Το Piano στα forte του» συμμετείχε το Σάββατο 21 Μαρτίου 2015 με ρεσιτάλ πιάνου η υπότροφος Αλεξία Μουζά-Αρένας. Το πρόγραμμα που ερμήνευσε περιλάμβανε τις δύο Σονάτες για πληκτροφόρο όργανο του Padre Antonio Soler, τη Σονάτα σε ρε μείζονα, αρ. 7, έργο 10, αρ. 3 του Ludwig van Beethoven, καθώς και τις Μαζούρκες και την Πολωνέζα του Frédéric Chopin. Λίγες ημέρες αργότερα, στις 24 Μαρτίου, η Αλεξία Μουζά-Αρένας άνοιξε την αυλαία του κύκλου «Άνοιξη των Πλήκτρων», ο οποίος διοργανώθηκε επί τρίτη συνεχή χρονιά στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, με έργα Scarlatti, Beethoven, Chopin και Προκόφιεφ.

Τον περασμένο Αύγουστο, συμμετείχε στο 9ο Διεθνές Μουσικό Φεστιβάλ Αίγινας, υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση της Ντόρας Μπακοπούλου, δίνοντας συναυλία μουσικής δωματίου με το Κουαρτέτο της Βασιλικής Ορχήστρας της Δανίας. Ως προσκεκλημένη σολίστ έχει παίξει με την Ορχήστρα Haydn του Bolzano και του Trento, την Κρατική Ορχήστρα του Μεξικού, τη Φιλαρμονική Ορχήστρα «Mihail Jora» του Μπακάου της Ρουμανίας, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης και Αθηνών, την Ορχήστρα των Χρωμάτων και αρκετές άλλες. Το 2011, προσκλήθηκε στο Φεστιβάλ για Νέους Πιανίστες του Καράκας, όπου έπαιξε με τη Συμφωνική Ορχήστρα Sim n Bol var της Βενεζουέλας.

Η Αλεξία Μουζά-Αρένας έχει δώσει ρεσιτάλ, μεταξύ άλλων, στο Χονγκ Κονγκ, στο Konzerthaus του Βερολίνου, στη Sala Verdi του Μιλάνου, στο Tsai Performance Center της Βοστώνης, στο Μέγαρο Μουσικής της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Επίσης, έχει συμμετάσχει σε σημαντικά διεθνή φεστιβάλ. Έχει ηχογραφήσει δύο δίσκους με την εταιρεία Multigram Classical στην Ιταλία και έχει τιμηθεί, μεταξύ άλλων, με το πρώτο βραβείο στον Διαγωνισμό Richmond του Πανεπιστημίου της Βοστώνης (2012) και με το δεύτερο βραβείο στον Διεθνή Διαγωνισμό Πιάνου Val Tidone, «Silvio Bengalli» της Ιταλίας (2009). Φοίτησε στη Διεθνή Ακαδημία Πιάνου της Ίμολα στην Ιταλία και ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Κρατικό Ωδείο της Τσεζένα, καθώς και στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης. Από το 2013 συνεχίζει τις σπουδές της στη Μουσική Σχολή Buchmann-Mehta στο Τελ Αβίβ με τον καθηγητή Ariel Vardi.

Έλενα Χριστοδούλου

Συναυλία μουσικής δωματίου με έργα για βιολί και πιάνο παρουσίασαν η υπότροφος πιανίστα Έλενα Χριστοδούλου και ο βιολονίστας και ιδρυτής του κουαρτέτου Quattro Elementi Αλέξανδρος Χαλάψης στις 5 Μαρτίου 2015, στην αίθουσα συναυλιών του διεθνούς καλλιτεχνικού κέντρου Athenaeum. Ερμήνευσαν έργα του Carl Philipp Emanuel Bach, του Ludwig Van Beethoven και του Όλεγκ Κομαρνίτσκι.

Η συναυλία είχε ιδιαίτερο καλλιτεχνικό ενδιαφέρον, καθώς παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα έργα του Ρώσου συνθέτη Όλεγκ Κομαρνίτσκι (1946–1998), η μουσική του οποίου, επηρεασμένη από πλούσια αρμονικά και μελωδικά ακούσματα, βγήκε από τα ρωσικά σύνορα μόνο προς το τέλος της σύντομης ζωής του, λίγο πριν από τον ξαφνικό θάνατό του. Κατά το προηγούμενο διάστημα, η Έλενα Χριστοδούλου και ο Αλέξανδρος Χαλάψης πραγματοποίησαν δύο επιτυχημένες επισκέψεις στο Ιράν (τον Οκτώβριο του 2014 και τον Ιανουάριο του 2015), όπου έδωσαν σειρά συναυλιών στην Τεχεράνη.

Εικαστικά

Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος

Η εξέλιξη του project του Θεόδωρου Ζαφειρόπουλου με τίτλο Quest of Query (βλ. ΑΩ 64) παρουσιάστηκε κατά το προηγούμενο διάστημα σε δύο ταυτόχρονες εκθέσεις στη Θεσσαλονίκη, υπό την επιμέλεια της Eszter Szak cs. Η πρώτη είχε τίτλο «Quest of Query: Interpretations of the Actual» [«Σε Αναζήτηση του Ερωτήματος: Ερμηνείες του Υπαρκτού»] και φιλοξενήθηκε στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, στην Αποθήκη Β1, από τις 23 Ιανουαρίου έως τις 9 Μαρτίου 2015.

Η έκθεση περιλάμβανε σαράντα σχέδια και τέσσερις βίντεο-εγκαταστάσεις με αφετηρία τον σκανδιναβικό βορρά, που αποτελούν ανασύνθεση των δύο πρώτων κεφαλαίων του Quest of Query, τα οποία αρχικά παρουσιάστηκαν στη Βουδαπέστη, τον Ιούνιο του 2014. Η περιπλάνηση (μεταφορική όσο και κυριολεκτική) μέσα στο θαλάσσιο περιβάλλον, η εθνική και υπερεθνική σημασία μιας παρέλασης, το ανθρώπινο βλέμμα και η μνήμη του τόπου και της εμπειρίας του, ο χώρος και το τοπίο ως αφορμή για ανακάλυψη προσωπικών αφηγήσεων αποτελούν ορισμένα από τα πεδία της διευρυμένης αναζήτησης των έργων. Η έκθεση πλαισιώθηκε από εκπαιδευτικά προγράμματα και ξεναγήσεις καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της, καθώς και από ένα συμπόσιο που πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή επιμελητών, θεωρητικών τέχνης, φοιτητών και επαγγελματιών του χώρου της τέχνης, από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Η δεύτερη έκθεση με τίτλο «Quest of Query: Applied Altitudes» [«Σε Αναζήτηση του Ερωτήματος: Εφαρμοσμένα Υψόμετρα»] παρουσιάστηκε στην αίθουσα τέχνης Nitra από τις 29 Ιανουαρίου έως τις 28 Φεβρουαρίου 2015. Ήταν μια εγκατάσταση 20 μέτρων ενός πανοραμικού τοπίου από ψηφιακά επεξεργασμένες φωτογραφίες, με απέραντη θέα στην κορυφογραμμή του όρους Fl yen, το οποίο αποτελεί ορόσημο ψυχαγωγίας και φυσικό «οχυρό» για την πόλη του Μπέργκεν. Στόχος του έργου είναι να αναδειχθούν τα ζητήματα των διεθνών περιβαλλοντικών πολιτικών: η εμπορευματοποίηση και η οικονομική εκμετάλλευση της φύσης. Η εγκατάσταση είναι αποτέλεσμα της ανασύνθεσης 500 φωτογραφιών. Το ψηφιακό αρχείο επεξεργάστηκε ο φωτογράφος Γ. Μπουλασίδης και εκτυπώθηκε με UV Inject σε επιζωγραφισμένα πλακάκια linoleum.

Το project Quest of Query συγκροτήθηκε από τον Θεόδωρο Ζαφειρόπουλο και την επιμελήτρια Eszter Szak cs, στο Μπέργκεν της Νορβηγίας, σημείο εκκίνησης και αναφοράς. Το υλικό που προέκυψε και συγκεντρώθηκε εκεί, επανερμηνεύεται έκτοτε συνεχώς, μέσα από διαφορετικά πεδία θεωρητικής έρευνας. Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης παρουσιάζει αξιοσημείωτες ομοιότητες με αυτό του Μπέργκεν στη Νορβηγία, γεγονός που το κατέστησε ιδανικό σταθμό αναζήτησης για το project του Θεόδωρου Ζαφειρόπουλου. Σε κάθε νέο κεφάλαιο-εκθεσιακή εκδοχή, τα έργα σχηματίζουν εκ νέου ένα «διευρυμένο αρχείο», με αναφορές κυρίως στις έννοιες του χώρου και της τοπογραφίας, έναντι του χρόνου και της ιστορίας. Είναι ένα ταξίδι από τον «τόπο ως τοποθεσία» στον «τόπο ως κοινό τόπο», μια αλληγορία για το κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι.

Ο Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος αποφοίτησε με άριστα από το τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ (1998–2003), καθώς και από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ (2004–2006). Με υποτροφίες από τα ιδρύματα Fulbright, Gerondelis και Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης (2007–2009) απέκτησε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (με άριστα) από τη Σχολή Εικαστικών Τεχνών της Νέας Υόρκης και τιμήθηκε με το βραβείο Paula Rhodes Memorial Award. Το 2009, συμμετείχε στο Skowhegan School of Painting and Sculpture. Είναι επίσης υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Αρχιτεκτόνων στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2009).

Έχει πραγματοποιήσει έξι ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε περισσότερες από πενήντα διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών και projects στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει αποσπάσει επαίνους και αναθέσεις παραγωγής έργων σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, σε ιδρύματα και ινστιτούτα, όπως το Morton Arboretum στο Λάιλ του Ιλινόι των ΗΠΑ, το Μουσείο Πολιτικής Αεροπορίας στην Αθήνα, την εταιρεία Miltech Hellas κ.ά. Έργα του βρίσκονται σε πολλές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, την Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Το 2013, εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 16η Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου στην Ανκόνα της Ιταλίας.

Περισσότερες πληροφορίες, στον προσωπικό του ιστότοπο.

Τμήμα της εγκατάστασης «Quest of Query: Applied Altitudes»

Από την ενότητα «Quest of Query: Interpretations of the Actual»

Εικαστικά

Λουκία Ρίτσαρντς

Στο πλαίσιο της διεθνούς έκθεσης εικαστικού κοσμήματος «Schmuck – Munich Jewellery Week», η υπότροφος εικαστικός Λουκία Ρίτσαρντς επιμελήθηκε την έκθεση «Myths 2015», παρουσιάζοντας έργα 17 Ελλήνων δημιουργών στην γκαλερί Weltraum στο κέντρο του Μονάχου. Η διεθνής ένωση τεχνοκριτικών, γκαλερί, συλλεκτών και εικαστικών που εργάζονται στον τομέα του κοσμήματος, Art Jewellery Forum, κατέταξε την έκθεση αυτήν στις δέκα καλύτερες εκθέσεις της εβδομάδας κοσμήματος «Schmuck – Munich».

Στόχος της έκθεσης ήταν να δείξει ότι οι ελληνικοί μύθοι αποτελούν αστείρευτη πηγή έμπνευσης και εφαρμογών, φωτίζουν ή δίνουν απαντήσεις σε κρίσιμα ανθρώπινα θέματα και ερωτήματα της σημερινής εποχής. Οι συμμετέχοντες, χρησιμοποιώντας ως μέσο το κόσμημα, ερμήνευσαν θέματα από την εμπειρία, τις σκέψεις, τα ερεθίσματα, τη ζωή τους στη σύγχρονη Ελλάδα. «Αποτέλεσε επίσης επιδίωξη και κίνητρό μας, μέσα σε αυτή την κρίσιμη για την Ελλάδα διεθνή συγκυρία, να δείξουμε ότι η χώρα δημιουργεί, τολμά και κοιτάζει μπροστά», σχολιάζει η υπότροφος. «Το κόσμημα, ως «φορέσιμη» τέχνη, είναι ένα εκφραστικό μέσο ικανό να ταξιδέψει το μήνυμά μας, κυριολεκτικά, πολύ μακριά».

Τα έργα των καλλιτεχνών ανέδειξαν οι δύο εικαστικές εγκαταστάσεις του Γερμανού γλύπτη και συνεπιμελητή της έκθεσης Christoph Ziegler: *Λαβύρινθος* και *Δάσος της Τρέλας*. «Με την πρώτη εγκατάσταση επιδιώξαμε να δείξουμε στο κοινό τα αδιέξοδα που αντιμετώπισαν οι Έλληνες τα τελευταία έξι χρόνια της κρίσης, ενώ με το *Δάσος της Τρέλας* προσπαθήσαμε να αναπαραστήσουμε, με αφαιρετικό τρόπο, τον μύθο της Αγαύης, που τρέχει μέσα στο δάσος, τρελαμένη από τον θεό Διόνυσο, θριαμβεύοντας και κρατώντας στα χέρια το κεφάλι του νεκρού γιου της, που το νομίζει σφάγιο. Αυτή είναι η εικόνα της Ελλάδας τώρα, κατά τη γνώμη μας», λέει η Ρίτσαρντς. Η υπότροφος συμμετείχε και η ίδια στην έκθεση, με δύο έργα εμπνευσμένα από την επικαιρότητα: *The party is over!* (κατά την περιβόητη φράση του Jean-Claude Juncker) και *Je suis Charlie* (ως φόρο τιμής στη μνήμη των θυμάτων της τρομοκρατικής επίθεσης στο Παρίσι).

Η εβδομάδα κοσμήματος «Schmuck – Munich» πραγματοποιείται κάθε χρόνο από το 1959 στη βαυαρική πρωτεύουσα, με χρηματοδότηση του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Γερμανίας, της πόλης του Μονάχου και του τοπικού Τεχνικού Επιμελητηρίου. Πρόκειται για τη σημαντικότερη έκθεση εικαστικού κοσμήματος στην Ευρώπη και συγκεντρώνει κάθε χρόνο το διεθνές ενδιαφέρον συλλεκτών, γκαλερί, εικαστικών και σχεδιαστών.

Το 2013 και το 2014, η υπότροφος είχε επιμεληθεί άλλες δύο εκθέσεις εικαστικού κοσμήματος με τίτλο «Μύθοι», οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο Βερολίνο και το Αμβούργο, υπό την αιγίδα του Γενικού Προξενείου της Ελλάδας στο Αμβούργο.

Σχετικοί σύνδεσμοι:

www.myths2015.de

www.artjewelryforum.org

www.myths2013.net

Αρχιτεκτονική

Ηλίας Παπαγεωργίου

Η αρχιτεκτονική ομάδα SO-IL, συνιδρητής και ένας από τους επικεφαλής της οποίας είναι ο Ηλίας Παπαγεωργίου, κέρδισε στον διεθνή διαγωνισμό για την αναμόρφωση του Κέντρου Υαλουργίας (Site Verrier) στο Μεζεντάλ της Γαλλίας.

Στον χώρο του παλιού υαλουργείου έχει δημιουργηθεί ένα πολιτιστικό κέντρο, το οποίο φιλοξενεί μουσικές, εικαστικές και άλλες εκδηλώσεις. Στον ίδιο χώρο λειτουργούν επίσης το Μουσείο Γυαλιού και το Διεθνές Κέντρο της Τέχνης του Γυαλιού (CIAV), όπου η παραδοσιακή υαλουργία συναντά τη σύγχρονη τεχνική. Η ομάδα SO-IL, σε συνεργασία με το γαλλικό αρχιτεκτονικό γραφείο Freaks, ανέλαβε να ανακαινίσει και να επεκτείνει το παλιό εργοστάσιο. Το κτηριακό συγκρότημα θα καλυφθεί από ένα στέγαστρο, ένα είδος «τάπητα», που θα περικλείει το νέο κέντρο επισκεπτών και ένα θέατρο πεντακοσίων θέσεων, δημιουργώντας έτσι ένα διακριτικό τοπίο που δεν θα επισκιάζει τα υπάρχοντα κτίσματα. Η κατασκευή θα επιτρέψει να προστεθούν νέες υπαίθριες λειτουργίες στο κέντρο, όπως φεστιβάλ, καλλιτεχνικά δρώμενα και χριστουγεννιάτικη αγορά.

Όπως εξηγεί ο Ηλίας Παπαγεωργίου, πηγή έμπνευσης για την πρόταση στάθηκε η ίδια η διαδικασία μετασχηματισμού του γυαλιού. Η νέα προσθήκη θα έχει συνεκτικό ρόλο, χωρίς κραυγαλέο τρόπο, πράγμα απαραίτητο δεδομένου του τεράστιου όγκου του εργοστασίου στην καρδιά του μικροσκοπικού χωριού Μεζεντάλ στη στενή κοιλάδα του Εθνικού Πάρκου Vosges du Nord.

Το αρχιτεκτονικό γραφείο SO-IL, με βάση τη Νέα Υόρκη, έχει αναγνωριστεί διεθνώς και έχει τιμηθεί με σημαντικά βραβεία.

Χορός

Γωγώ Πετραλή

Χορεύουμε για το νερό λέγεται η νέα παραγωγή της ομάδας Φυσαλίδα της χορογράφου και χορεύτριας Γωγώς Πετραλή, η οποία ζει και εργάζεται στο Ηράκλειο της Κρήτης. Πρόκειται για μια χοροθεατρική παράσταση «ακτιβιστικού» χαρακτήρα, η οποία πραγματοποιήθηκε στο κέντρο του Ηρακλείου, στην Πλατεία Αγίου Τίτου, στις 28 Μαρτίου, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Νερού (22 Μαρτίου). Στόχος της δράσης ήταν η ενημέρωση των πολιτών για το γεγονός ότι περισσότεροι από ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι, δηλαδή ένας στους επτά ανθρώπους στον πλανήτη, δεν έχουν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό. Τις τελευταίες δεκαετίες, το νερό έχει μετατραπεί σε ένα εμπορεύσιμο και συχνά ιδιαίτερα ακριβό προϊόν, ενώ τα αποθέματα πόσιμου, καθαρού νερού διαρκώς μειώνονται.

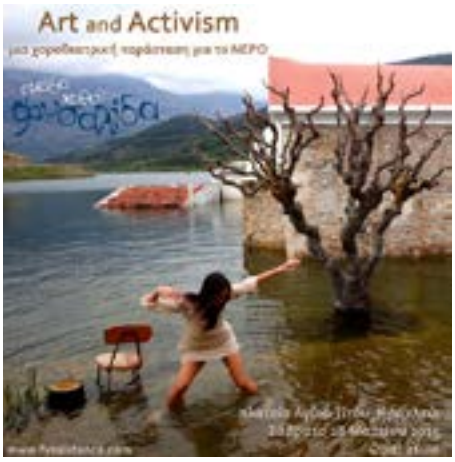
Οι συμμετέχοντες –από 20 έως 60 ετών– ήταν κυρίως ερασιτέχνες από διάφορους χώρους, μαθητές των σεμιναρίων χορού της Γωγώς Πετραλή, καθώς και τρεις επαγγελματίες του χορού: η Άρτεμις Αδάμη, η Δήμητρα Δασκαλάκη και η Σίλια Καρφοπούλου.

Όπως εξηγεί η χορογράφος, πρόκειται για την τέταρτη παράσταση δρόμου που παρουσιάζει η ομάδα: «Τα έργα «street art» της Φυσαλίδας αποτελούν μέρος των δράσεων για την κοινότητα και είναι παραστάσεις δρόμου με στοιχεία «community dance», «site-specific» και χορορθεάτρου. Στόχος τους είναι να ευαισθητοποιήσουν το κοινό και να το ενημερώσουν για φλέγοντα κοινωνικά θέματα.

»Όπως κάθε φορά, παράγουμε ένα καλλιτεχνικό βίντεο και το αναρτούμε στο κανάλι της Φυσαλίδας στο YouTube, προκειμένου το «κοινωνικό/πολιτικό/οικολογικό» μας μήνυμα να φτάσει παντού μέσα από το διαδίκτυο. Βίντεο της Φυσαλίδας έχουν προβληθεί σε διάφορα φεστιβάλ και οικοκαλλιτεχνικές κοινότητες, ενώ έχουν αποτελέσει θέμα συζητήσεων σε ποικίλους χώρους τέχνης, οικολογίας και περιβάλλοντος».

Η Γωγώ Πετραλή επιμελήθηκε το σενάριο, τη σκηνοθεσία, τη χορογραφία και το κείμενο της παράστασης. Βοηθός παραγωγής ήταν η Κατερίνα Τάνου. Στις κάμερες, ο Κώστας Δημάκης, ο Μιχάλης Αλεξάκης, η Στέλλα Μελιγκουνάκη, η Γαλάτεια Ιατράκη, η Στέλλα-Μελίνα Βασιλάκη και ο Μάνος Φραγκιαδάκης. Το μοντάζ έκανε ο Μιχάλης Αλεξάκης, ενώ τους φωτισμούς επιμελήθηκε ο Νίκος Χριστοδουλάκης.

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα της ομάδας.

Θέατρο

Ευριπίδης Λασκαρίδης

Σε ένα πρόχειρο δωμάτιο, διακοσμημένο εκ των ενόντων, ο performer εκθέτει το γκροτέσκο σώμα του σαν κάτω από μεγεθυντικό φακό. Σε αυτόν τον παράξενο, πρόχειρα κατασκευασμένο κόσμο, τα καθημερινά, γήινα αντικείμενα γίνονται μαγικά. Πλήθος οι αναγνωρίσιμες αναφορές στο καμπαρέ, το βοντβίλ και τη χονδροειδή φάρσα.

Πρόκειται για τη σόλο performance του Ευριπίδη Λασκαρίδη, με τίτλο *Relic [Απολίθωμα]*, η οποία ξεκίνησε την περιοδεία της σε τρεις ευρωπαϊκές πόλεις προτού παρουσιαστεί στο φετινό Φεστιβάλ Αθηνών. Η νέα παραγωγή του υποτρόφου και της ομάδας ΩΣΜΩΣΙΣ έχει διάρκεια 45 λεπτά και κινείται ανάμεσα στο θέατρο και στον χορό, διερευνώντας την ανθρώπινη ύπαρξη, τις μεταμορφώσεις, τα δεσμά από τις προκαθορισμένες ταυτότητες και τα όρια του γελοίου. Ο Ευριπίδης Λασκαρίδης επιλέχθηκε φέτος από την ευρωπαϊκή πλατφόρμα Aerowaves, μεταξύ είκοσι πολλά υποσχόμενων Ευρωπαίων performers (από ένα σύνολο σχεδόν πεντακοσίων αιτήσεων), προκειμένου να προβληθεί το έργο του σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το *Relic* παρουσιάστηκε ήδη στις 18 Απριλίου στο Antic Teatre της Βαρκελώνης, στο πλαίσιο του Spring Forward Festival. Επόμενος σταθμός η Βιέννη και τελευταίος η Πράγα, όπου θα παρουσιαστεί μια διασκευή για εξωτερικό χώρο στη διεθνή έκθεση σκηνογραφίας, παραστατικών τεχνών και θεατρικής αρχιτεκτονικής Prague Quadrennial of Performance Design and Space 2015. Στο ελληνικό τμήμα της ίδιας έκθεσης θα προβληθεί βίντεο από την παράσταση *Ridicule and Transformation – The Walk*, που παρουσίασε η ομάδα ΩΣΜΩΣΙΣ το 2013, στο πλαίσιο της διεθνούς συνάντησης παραστατικών τεχνών IETM. Τέλος, το Relic θα ανεβεί στις 15 και 16 Ιουλίου 2015 στην Πειραιώς 260, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών, και θα συνεχίσει την ευρωπαϊκή περιοδεία του κατά τη διάρκεια του 2016.

Δείτε το σχετικό βίντεο.

Scale Up: Το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης

ΓΡΑΦΟΥΝ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ ΚΑΙ Η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Κατάμεστη η αίθουσα με πλήθος νέων ανθρώπων που ενδιαφέρονται για την επιχειρηματικότητα

Είκοσι έξι εκλεκτοί ομιλητές, 650 και πλέον επισκέπτες, 11 εκπαιδευτές Βιωματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικότητας, 15 Εργαστήρια με περισσότερους από 450 συμμετέχοντες, 15 εθελοντές, αλλά και περισσότεροι από 6.000 επισκέπτες στην επίσημη ιστοσελίδα (www.aoen.gr) μέσα στις δύο εβδομάδες ζωής της είναι ο εντυπωσιακός απολογισμός της πρώτης Ημέρας Επιχειρηματικότητας που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος Υποτρόφων στις 31 Μαρτίου 2015 στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Τίτλος της, «Scale Up – Ποιο είναι το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης;», και θέμα της η βιώσιμη ανάπτυξη των νεοσύστατων επιχειρήσεων, με σκοπό να προσδώσουν αξία τόσο στις ίδιες όσο και στην τοπική κοινωνία.

Την οργάνωση και την εκτέλεση παραγωγής της Ημέρας Επιχειρηματικότητας ανέλαβαν τα στελέχη του Ιδρύματος Ωνάση Βίκη Γεροντοπούλου, Αλέξανδρος Μωρέλλας και Χαρά Σύρου. Η επιτυχία της ημερίδας ήταν αποτέλεσμα της ομαδικής δουλειάς δέκα υποτρόφων με επικεφαλής τον πρόεδρο του ΔΣ του Συνδέσμου Υποτρόφων, Θοδωρή Αναγνωστόπουλο. Στην ομάδα συμμετείχαν η οικονομολόγος Θέκλα Αγρίτη, η Τίνα Αρχοντίκη, με σπουδές Διοίκησης Επιχειρήσεων, ο Ευάγγελος Αθανασόπουλος, με διδακτορικό τίτλο στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία και τα Πολυμέσα, η Ευαγγελία Γκρίμπα, με σπουδές Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, η χημικός μηχανικός Μαρία Θεοχάρη, η Δέσποινα Κοντοπούλου, με εμπειρία στις στρατηγικές επικοινωνίας και την οργάνωση εκδηλώσεων, ο Περικλής Λύτρας, καθηγητής Τουριστικής Κοινωνιολογίας, Τουριστικής Ψυχολογίας και Εργασιακών Σχέσεων στο ΤΕΙ Αθήνας, ο πολιτικός μηχανικός Απόστολος Μακρυγιάννης, η δικηγόρος Βανέσσα Τζωάννου και η Μαρία Χάλαρη, υποψήφια διδάκτωρ στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης.

Τη διοργάνωση τίμησαν με την παρουσία τους ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνης Παπαδημητρίου, ο αντιπρόεδρος Γιάννης Ιωαννίδης, η γραμματέας του ΔΣ Μαριάννα Μόσχου, ο επίτιμος αντιπρόεδρος Παύλος Ιωαννίδης, το μέλος του ΔΣ Παρασκευάς Ιωαννίδης, οι πρέσβεις της Ολλανδίας και του Ισραήλ, ο πρώην υπουργός Πέτρος Ευθυμίου, πανεπιστημιακοί, εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου και πλήθος κόσμου, ιδιαίτερα νέων, που κατέκλυσαν την Κεντρική Σκηνή της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών.

Καλωσορίζοντας τους συμμετέχοντες, ο πρόεδρος του Συνδέσμου, Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, σημείωσε: «Το θέμα του scale up ήδη συζητείται στο εξωτερικό εδώ και καιρό. Στην Ελλάδα δεν έχει γίνει παρόμοια συζήτηση, ίσως διότι δεν έχουμε βαθιά παιδεία στον τομέα αυτόν. Η επιχειρηματικότητα άρχισε να γίνεται ευρεία ανάγκη και επιλογή για τον γενικό πληθυσμό τα τελευταία χρόνια της κρίσης. Χρειαζόμαστε λοιπόν το είδος αυτό των επιχειρήσεων, που συνήθως βρίσκεται σε πιο δυναμικές οικονομίες και μεταμορφώνει, μετασχηματίζει το επιχειρηματικό τοπίο με το να αναπτύσσει και να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Χρειαζόμαστε τις επιχειρήσεις που κάνουν το επόμενο βήμα, που κάνουν, δηλαδή, scaling up».

Στον χαιρετισμό του, ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση επισήμανε πως, παρά την πενταετή κρίση, υπάρχουν ευκαιρίες επιχειρηματικότητας και είναι υποχρέωση της κυβέρνησης να στηρίξει την επιχειρηματικότητα για να πάει η χώρα μπροστά. «Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως «δεν είναι ποτέ οι κακοί καιροί για πάντα» (το ίδιο ισχύει και για τους «καλούς καιρούς»)», είπε ο Αντώνης Παπαδημητρίου. «Στο Ίδρυμα

Στην πρώτη σειρά, ο Νίκος Χατζηνικολάου, η Αφροδίτη Παναγιωτάκου, ο Πέτρος Ευθυμίου, ο Παύλος Ιωαννίδης, η Ράνια Αντωνοπούλου, η Ισραηλινή πρέσβειρα Ιρίτ Μπεν-Άμπα, ο Γιάννης Ιωαννίδης, η Μαριάννα Μόσχου και ο Γιάννης Πολίτης

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση κήρυξε την έναρξη των εργασιών της Ημέρας Επιχειρηματικότητας

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση, Αντώνης Παπαδημητρίου, με την αναπληρώτρια υπουργό Εργασίας (για την Καταπολέμηση της Ανεργίας), Ράνια Αντωνοπούλου

Scale Up: Το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης

ΓΡΑΦΟΥΝ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ ΚΑΙ Η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Μία από τις αίθουσες όπου διοργανώθηκαν τα παράλληλα εργαστήρια

Ωνάση είμαστε θέσει και φύσει ικανοί να μιλήσουμε για την επιχειρηματικότητα, αφού, 40 χρόνια μετά τον θάνατο του Αριστοτέλη Ωνάση, το Ίδρυμα συνεχίζει και επεκτείνει τις δραστηριότητές του: σήμερα διαθέτει μεγαλύτερο και πιο νέο στόλο, ακίνητα που δεν κληρονόμησε αλλά απέκτησε με ίδιους πόρους, καθώς και σημαντικά χρηματικά διαθέσιμα, τα οποία διαχειρίζεται. Σύμφωνα με τη διαθήκη του Αριστοτέλη Ωνάση, το 40% των κερδών του Ιδρύματος διατίθεται για τη χρηματοδότηση κοινωφελών έργων». «Δεν αρκεί μια καλή ιδέα», συνέχισε, «ούτε μόνο η φυσική εξυπνάδα. Απαιτείται σκληρή δουλειά, μελέτη του αντικειμένου και σημασία στο οργανωτικό κομμάτι (logistics). Ο επιχειρηματίας χρειάζεται παιδεία, ήθος –όχι ύφος–, επιμονή και καρτερικότητα, ικανότητα για έξυπνο χειρισμό καταστάσεων, τόλμη και πολιτισμό».

Ο Παύλος Ευμορφίδης της COCO-MAT

Οι εργασίες της ημερίδας ξεκίνησαν με την τοποθέτηση του συντονιστή της πρώτης ενότητας («Εμπνέοντας την Επιχειρηματικότητα»), του Νίκου Χατζηνικολάου, δημοσιογράφου, εκδότη των εφημερίδων Real News και Αγορά, καθώς και προέδρου του ραδιοφωνικού σταθμού Real FM. «Σύμφωνα με την έκθεση του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Επιχειρηματικότητας (GCASE)», ανέφερε ο γνωστός δημοσιογράφος, «οι Έλληνες ερχόμαστε πρώτοι παγκοσμίως στις επιχειρηματικές ιδέες. Επομένως, ιδέες και διάθεση υπάρχουν, ωστόσο τα εμπόδια παραμένουν: οι δαίμονες της γραφειοκρατίας, το διαρκώς μεταβαλλόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον (20 ρυθμίσεις την ώρα, από το 1975 έως σήμερα), το φορολογικό πλαίσιο, το ότι το κράτος δεν παρέχει πλαίσιο σταθερότητας στις επιχειρήσεις, καθώς και η έλλειψη σύνδεσης της έρευνας με την επιχειρηματικότητα».

Η Gwen Nguyen (της Indiegogo) με τον Σπύρο Θεοδωρόπουλο (της Chipita)

Η Ράνια Αντωνοπούλου, αναπληρώτρια υπουργός Εργασίας (για την Καταπολέμηση της Ανεργίας), δήλωσε ότι η νεανική επιχειρηματικότητα μπορεί και πρέπει να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη της παραγωγικότητας. «Υπάρχουν πολλά περιθώρια ανάπτυξης», ανέφερε, «καθώς και υψηλό επίπεδο ανθρώπινου επιστημονικού δυναμικού. Αντί αυτό να αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα, θα μπορούσε να μείνει εδώ και να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη της καινοτομίας στην Ελλάδα. Για να γίνει κάτι τέτοιο, όμως, οφείλουμε να προχωρήσουμε σε δομικές μεταρρυθμίσεις, όπως η περαιτέρω μείωση της γραφειοκρατίας και η απλοποίηση των διαδικασιών για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα, απαιτούνται η ύπαρξη ενός σύγχρονου και απλού θεσμικού πλαισίου λειτουργίας κέντρων καινοτομίας, αλλά και η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ κέντρων καινοτομίας, ινστιτούτων, πανεπιστημίων και μεμονωμένων επιχειρήσεων. Είναι κομβικής σημασίας η δημιουργία ενός θετικού περιβάλλοντος στα πανεπιστήμια για την ενθάρρυνση καινοτόμων ιδεών και επιχειρηματικών πρωτοβουλιών νέων ανθρώπων», κατέληξε η Ράνια Αντωνοπούλου.

Ο αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας Κώστας Φωτάκης

Ακολούθησε η Gwen Nguyen, διευθύντρια της διαδικτυακής πλατφόρμας Indiegogo, η οποία παρουσίασε τις δυνατότητες που παρέχει στις νεοφυείς επιχειρήσεις η πλατφόρμα χρηματοδότησης από τη βάση («crowd funding»). Πρόκειται, όπως είπε, για μια πλατφόρμα επώασης της επιχειρηματικής ιδέας, που επιτρέπει στους νέους επιχειρηματίες να δοκιμάσουν το ενδιαφέρον της αγοράς για την ιδέα τους, να διαμορφώσουν την αγορά τους ελαχιστοποιώντας το σχετικό ρίσκο, να προσελκύσουν επενδυτικό κεφάλαιο και να παραμείνουν ανεξάρτητοι.

Ο Σπύρος Θεοδωρόπουλος, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Chipita, τόνισε ότι στην Ελλάδα δεν

Scale Up: Το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης

ΓΡΑΦΟΥΝ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ ΚΑΙ Η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η Ημέρα Επιχειρηματικότητας του Συνδέσμου Υποτρόφων πραγματοποιήθηκε στις 31 Μαρτίου στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών

έχουμε κερδίσει «το δικαίωμα στην αποτυχία», και αυτό αποτρέπει πολλούς από το να προσπαθήσουν. Όμως η αποτυχία είναι πολύ καλός δάσκαλος. Πολλοί αποτυγχάνουν γιατί νομίζουν ότι έφτασαν στην κορυφή και εφησυχάζουν. Χρειάζεται συνεχής προσπάθεια. Στην κρίση κουβαλάμε τα προβλήματα από δομές προηγουμένων εποχών αφθονίας. Οι παλιές επιχειρήσεις δύσκολα αλλάζουν, όμως η εποχή της κρίσης είναι ευκαιρία για νέες επιχειρήσεις. Ο Σπύρος Θεοδωρόπουλος έκλεισε την ομιλία του με την πρόβλεψη ότι αυτή η κρίση θα σκοτώσει ό,τι δεν προσαρμοστεί.

Η Nava Swersky Sofer, πρόεδρος της International Commercialisation Alliance, μετέφερε ένα μήνυμα αισιοδοξίας από το Ισραήλ, παράδειγμα επιτυχημένης οικονομίας, η οποία αναπτύχθηκε βασιζόμενη στην τεχνολογική καινοτομία. Επισήμανε ότι η ταλαιπωρία, οι κακουχίες και οι στερήσεις αποτελούν το μυστικό της επιτυχίας, γιατί τρέφουν την καινοτομία. Η ιδρύτρια της NanoIsrael, μιας κορυφαίας διεθνούς διάσκεψης και έκθεσης νανοτεχνολογίας, καθώς και σύμβουλος της ισραηλινής κυβέρνησης για την καινοτομία και τις διεθνείς συνεργασίες στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης, εξήγησε πώς κατάφερε το Ισραήλ να αναπτύξει αισθητά την έννοια του scaling up σε σύντομο χρονικό διάστημα. Υποστήριξε δε ότι, βελτιώνοντας τις υποδομές στην Ελλάδα, αλλάζοντας τη νοοτροπία μας και, κατά κύριο λόγο, αγκαλιάζοντας την αποτυχία, θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε.

Ο ιδρυτής της COCO-MAT Παύλος Ευμορφίδης, παραστατικός και με μεγάλη αμεσότητα, ανέβηκε επί σκηνής με το οικολογικό ποδήλατο της εταιρείας. Τόνισε τη σημασία της συνεργασίας και παρότρυνε τους νέους να στραφούν στην πρωτογενή παραγωγή και να εκμεταλλευθούν τους ελληνικούς φυσικούς πόρους.

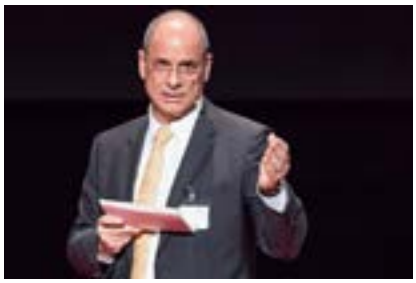
Η Lene Sjorslev Schulze, διευθύντρια της εταιρείας 42 Associates με έδρα τη Silicon Valley, μίλησε για το κορυφαίο αυτό «οικοσύστημα επιχειρηματικότητας» και παρουσίασε την εξίσωση της επιτυχίας, η οποία, όπως είπε, ισούται με την ιδέα επί το προϊόν επί την εκτέλεση της ιδέας επί την ομάδα και επί τον παράγοντα «τύχη».

Ο Ελληνοβρετανός John Stockdale, εκπαιδευτής, coach και δημόσιος ομιλητής, αναφέρθηκε στην αποτυχία ως χρήσιμο μάθημα και στην ικανότητα του επιχειρηματία να αναθεωρεί την πορεία του. Επανέλαβε μια γνωστή ρήση του Αμερικανού συγγραφέα Alvin Toffler, σύμφωνα με την οποία οι αναλφάβητοι άνθρωποι του 21ου αιώνα δεν θα είναι όσοι δεν θα ξέρουν να διαβάζουν και να γράφουν, αλλά όσοι δεν θα μπορούν να μαθαίνουν, να ξε-μαθαίνουν και να ξαναμαθαίνουν από την αρχή.

Η δεύτερη ενότητα της ημερίδας, με τίτλο «Στηρίζοντας την Επιχειρηματικότητα», είχε συντονίστρια τη δημοσιογράφο Κάτια Μακρή. Ο αναπληρωτής Υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας Κώστας Φωτάκης ανέφερε μεταξύ άλλων: «Η έρευνα αποτελεί πυλώνα παιδείας και πολιτισμού. Επίσης, υπό ορισμένες συνθήκες, με την καινοτομία που προκύπτει ως αποτέλεσμα της ερευνητικής δραστηριότητας, μπορεί να αποτελέσει μοχλό οικονομικής ανάπτυξης: «έξυπνης» ανάπτυξης, με την έννοια ότι βασίζεται στη γνώση που απορρέει ταυτόχρονα, ανάπτυξης που θα βασίζεται στην κινητοποίηση της κοινωνίας και θα γίνεται προς όφελος της κοινωνίας. Το στοίχημα είναι πώς θα υλοποιηθεί αυτός ο στόχος, δηλαδή πώς θα αξιοποιηθεί το ερευνητικό προϊόν που παράγεται, ιδιαίτερα σε συνθήκες οικονομικής και κοι-

Οι συμμετέχοντες παρακολούθησαν ειδικά θεματικά εργαστήρια

Ο Σταύρος Ιωάννου, ανώτατος γενικός διευθυντής της Eurobank

Η Nava Swersky Sofer, πρόεδρος της International Commercialisation Alliance

Scale Up: Το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης

ΓΡΑΦΟΥΝ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ ΚΑΙ Η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Οι νεαροί σύνεδροι αποκόμισαν πολύτιμα διδάγματα, έμπνευση, κίνητρα και εμπειρίες από τη συμμετοχή τους στο «Scale Up»

νωνικής κρίσης».

Ο Σταύρος Ιωάννου, ανώτατος γενικός διευθυντής και μέλος της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού και Διοικητικής Επιτροπής της Eurobank, μίλησε για το πρόγραμμα της τράπεζας «egg – enter grow go», το οποίο στηρίζει την καινοτομία και την ελληνική νεανική επιχειρηματικότητα, συμβάλλοντας στο αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας. Κατ' επέκταση, το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στη μείωση της ανεργίας και τη συγκράτηση της φυγής ενός σημαντικού μέρους του ενεργού πληθυσμού στο εξωτερικό.

Ο Δημήτρης Ιακωβίδης, προϊστάμενος Μονάδας Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων στο Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, μίλησε για την εστίαση στην ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014–2020, για το αναπτυξιακό πρόγραμμα για την Ελλάδα, καθώς επίσης για το πώς το νέο ΕΣΠΑ ενσωματώνει τις εθνικές προτεραιότητες σε ένα ολοκληρωμένο, στρατηγικό, αναπτυξιακό πλάνο.

Ο Κωνσταντίνος Μποτόπουλος, πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση, μίλησε για τις αγορές κεφαλαίου ως τρίτο πόλο χρηματοδότησης επιχειρήσεων (μετά τις τράπεζες και τις επενδύσεις, δημόσιες ή ιδιωτικές), αλλά και για την ανάγκη αλλαγής της νοοτροπίας του επιχειρείν.

Ο υπεύθυνος της Μονάδας Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Γιάννης Χαραλαμπίδης, μίλησε για το «AEGEAN Startups», ένα σύστημα υποβοήθησης της νεανικής επιχειρηματικότητας στη Σάμο και της συνεργασίας των νέων με μέντορες, όπως επιχειρηματίες, ερευνητικά κέντρα, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης κ.ά.

Ο Χάρης Μακρυνιώτης, διευθύνων σύμβουλος της Endeavor Greece, εξήγησε με ποιον τρόπο αυτός ο διεθνής μη κερδοσκοπικός οργανισμός επιλέγει και στηρίζει τους πιο πολλά υποσχόμενους επιχειρηματίες ανά τον κόσμο, με τη βοήθεια των κορυφαίων επιχειρηματικών ηγετών και επενδυτών παγκοσμίως. Η Endeavor αναζητεί επιχειρήσεις που έχουν ήδη ετήσιο κύκλο εργασιών μεταξύ 500 χιλιάδων και 15 εκατομμυρίων ευρώ. Μέσω των γραφείων της σε περισσότερες από 20 χώρες, εντοπίζει τους καλύτερους νέους επιχειρηματίες που ηγούνται καινοτόμων εταιρειών με υψηλό ρυθμό ανάπτυξης σε διάφορους τομείς και τους βοηθάει να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους μέσω ενός δικτύου κορυφαίων επαγγελματιών: με «mentorship», στρατηγικές συμβουλές και επαφές με επενδυτές και αγορές.

Ο Μιχάλης Στάγκος, διευθύνων σύμβουλος της MSCOMM και συνιδρυτής της εταιρείας Industry Disruptors-Game Changers (ID-GC), παρουσίασε τους τρόπους με τους οποίους η ID-GC προάγει την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, εστιάζοντας στη νεοφυή επιχειρηματικότητα και την εξωστρέφεια, με εργαλεία όπως η δικτύωση, οι διαγωνισμοί, η εκπαίδευση, η χρηματοδότηση, το «mentorship» και οι στρατηγικές επικοινωνίας.

Η δεύτερη ενότητα της ημερίδας ολοκληρώθηκε με τον Πάνο Τ. Ξενοκώστα, ιδρυτή και επικεφαλής του Ομίλου ONEX Technologies, ο οποίος μοιράστηκε σημαντικά διδάγματα από την εμπειρία του, εμπνέ-

Στιγμιότυπο από ένα από τα παράλληλα εργαστήρια του «Scale Up»

Από αριστερά, ο Μάρκος Βερέμης (Upstream), ο Κωνσταντίνος Γεράρδος (Πλαίσιο), η Μαρία Βλάχου (Fereikos), ο δημοσιογράφος Απόστολος Μαγνηριάδης, ο Αρμόδιος Γιαννίδης (Vitex), ο Philipp Brinkman (Travelplanet24) και ο Κωνσταντίνος Σεπετάς (Βίκος)

Scale Up: Το επόμενο βήμα μιας νεοφυούς επιχείρησης

ΓΡΑΦΟΥΝ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ ΚΑΙ Η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου, Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, καλωσόρισε το κοινό στην ημερίδα

οντας τους επίδοξους επιχειρηματίες: «Η πιο σημαντική στιγμή για έναν νέο επιχειρηματία», είπε, «είναι η πρώτη συμφωνία που θα πετύχει, πράγμα που σημαίνει ότι διαθέτει το προϊόν ή την υπηρεσία που χρειάζεται ο κόσμος. Αυτό που θέλει ο υποψήφιος επενδυτής από εσένα είναι πειστικές και δομημένες απαντήσεις στα ερωτήματά του. Περιμένει να του δείξεις την επιτυχημένη πορεία που έχεις έως τώρα και, κυρίως, περιμένει να ακούσει τι ακριβώς ζητάς και πώς σκοπεύεις να το αξιοποιήσεις, εφόσον, φυσικά, μπορείς να αποδείξεις ότι είσαι ικανός να κάνεις τις ιδέες σου πράξη. Τα μεγαλύτερα επιτεύγματα έγιναν από ανθρώπους που ξεκίνησαν από το μηδέν! Μην τα παρατήσεις στην πρώτη δυσκολία, μην εγκαταλείψεις την προσπάθεια, τα όνειρα και το όραμά σου», κατέληξε ο ομιλητής.

Ακολούθησε η ενότητα «Μιλώντας για την Επιχειρηματικότητα», μια συζήτηση μεταξύ έξι νέων επιχειρηματιών με συντονιστή τον δημοσιογράφο Απόστολο Μαγγηριάδη. Έλαβαν μέρος ο Αρμόδιος Γιαννίδης, εντεταλμένος αντιπρόεδρος της εταιρείας χρωμάτων και μονωτικών υλικών VITEX, ο Μάρκος Βερέμης, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας παραγωγής λογισμικού Upstream, ο Philipp Brinkmann, συνιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος του διαδικτυακού ταξιδιωτικού γραφείου Travelplanet24/Tripsta, ο Κωνσταντίνος Γεράρδος, διευθύνων σύμβουλος των καταστημάτων προϊόντων τεχνολογίας Πλαίσιο, η Μαρία Βλάχου, διευθύνουσα σύμβουλος και συνιδρύτρια της εταιρείας σαλιγγαροτροφίας Fereikos, και ο Κωνσταντίνος Σεπετάς, διευθυντής πωλήσεων και μάρκετινγκ της Ηπειρωτικής Βιομηχανίας Εμφιαλώσεων ΒΙΚΟΣ ΑΕ.

Τελευταίο σκέλος της ημερίδας ήταν τα παράλληλα Εργαστήρια, τα οποία παρακολούθησε κατ' επιλογήν το κοινό. Άξιοι επαγγελματίες καθενός χώρου έκαναν τις θεωρητικές και βιωματικές παρουσιάσεις της αντίστοιχης ενότητας. Συμμετείχαν η Ζωή Βασιλείου (Ionian Capital), ο Στέργιος Βλαχόπουλος (Extended DISC Hellas), η Μαρία Γεωργαλά (Skywalker.gr), ο Γιώργος Δημόπουλος (Verallis), η Χριστίνα Κουντουριώτη (Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας), ο Γιώργος Κρικέλας (Mentoring), ο Κωνσταντίνος Λαύκας (Microglobals), ο Αντώνης Λιβιεράτος (Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, ΕΜΠ), η Μαρία Νομικού (Βρετανικό Συμβούλιο), ο Παναγιώτης Οικονόμου (Step) και ο Στέλιος Πηγαδιώτης (scout global). Χορηγοί της διοργάνωσης ήταν η Eurobank και η Ηπειρωτική Βιομηχανία Εμφιαλώσεων ΒΙΚΟΣ ΑΕ.

Φιλοδοξία του Συνδέσμου Υποτρόφων είναι αυτή η ημερίδα να εξελιχθεί σε θεσμό, στον τομέα της επιχειρηματικότητας, δημιουργώντας κάθε χρονιά μια παραγωγική ζύμωση.

Athens Science Festival 2015

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ

Για δεύτερη συνεχή χρονιά, από τις 17 έως τις 22 Μαρτίου 2015, διοργανώθηκε στον πολιτιστικό χώρο Τεχνόπολις του Δήμου Αθηναίων το Φεστιβάλ Επιστήμης και Καινοτομίας, προσκαλώντας μικρούς και μεγάλους να εξερευνήσουν, να μάθουν ή και να επαναφέρουν στη μνήμη τους τις επιστήμες και τις εφαρμογές τους, οι οποίες περιβάλλουν τη ζωή μας σε καθημερινή βάση.

Το 2ο Athens Science Festival συνδιοργανώθηκε από τον Σύνδεσμο Υποτρόφων, τον εκπαιδευτικό οργανισμό «Επιστήμη Επικοινωνία – SciCo», το Βρετανικό Συμβούλιο, τον Κόμβο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας INNOVATHENS, το Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου του πολιτιστικού χώρου Τεχνόπολις του Δήμου Αθηναίων και της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, σε συνεργασία με περίπου 90 ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς φορείς και εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Η απήχηση του φεστιβάλ στο ευρύ κοινό ήταν εντυπωσιακή, αφού παρακολούθησαν τις δράσεις του συνολικά 33.000 επισκέπτες –σε σύγκριση με 6.000 πέρυσι– από τους οποίους οι 8.000 ήταν μαθητές. Για την άρτια ολοκληρωμένη διοργάνωση, δραστηριοποιήθηκαν 200 εθελοντές, 100 καλλιτέχνες, 125 ομιλητές και συνολικά 1.120 συμμετέχοντες.

Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκαν 370 διαφορετικές εκδηλώσεις σε όλους τους χώρους της Τεχνόπολης, συμπληρώνοντας πάνω από 200 ώρες προγράμματος: εργαστήρια με 120 πειράματα επίδειξης, εκπαιδευτικά δρώμενα, επιμορφωτικά παιχνίδια, επιστημονικές παρουσιάσεις, συζητήσεις, παραστάσεις, προβολές, εκθέσεις και ενδιαφέρουσες ομιλίες από καταξιωμένους Έλληνες και ξένους επιστήμονες.

Ο Σύνδεσμος στήριξε, επιπλέον, τη διεξαγωγή της ημερίδας «Αποκαλύπτοντας τα μυστικά του εγκεφάλου», η οποία πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 21 Μαρτίου 2015 στο Αμφιθέατρο «Αθήνα 9,84». Η ημερίδα διοργανώθηκε στο πλαίσιο της παγκόσμιας δράσης «Εβδομάδα ενημέρωσης για τον εγκέφαλο» (Brain Awareness Week – BAW) σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Νευροεπιστημών. Επτά διακεκριμένοι επιστήμονες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ακολουθώντας διαφορετικές προσεγγίσεις με την έρευνά τους για τον εγκέφαλο, συνομίλησαν με το κοινό και ανέδειξαν καίρια ζητήματα που μας αφορούν όλους. Πρόκειται για μια παγκόσμια δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με την πρόοδο και τα οφέλη της έρευνας για τον εγκέφαλο και τις λειτουργίες του, με πρωτοβουλία του Dana Foundation.

Πέραν της συνδιοργάνωσης, ο Σύνδεσμος συμμετείχε ενεργά και με το έμψυχο δυναμικό του στις παρουσιάσεις, τις ομιλίες και τα εργαστήρια. Πρωτεργάτης, ο Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, πρόεδρος και συνιδρυτής της SciCo. Στην οργανωτική ομάδα του φεστιβάλ η δρ Ελένη Κονσολάκη, διδάσκουσα Βιοψυχολογία στο Deree και συντονίστρια της ημερίδας «Αποκαλύπτοντας τα μυστικά του εγκεφάλου» η χημικός μηχανικός Όλγα Σκιάδη της Διεύθυνσης Επεξεργασίας Στερεών Αποβλήτων και Διαχείρισης Ειδικών Αποβλήτων του Φορέα Διαχείρισης Απορριμμάτων του Νομού Αττικής και συντονίστρια της ενότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη» ο δρ Κωνσταντίνος Μορφάκης, διδάσκων στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών και συντονιστής της ενότητας «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης».

Συμμετείχαν επίσης ο δρ Λουκάς Μαργαρίτης, ομότιμος καθηγητής και διευθυντής της ερευνητικής ομάδας Ηλεκτρομαγνητικής Ακτινοβολίας του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος πήρε μέρος στη διαδραστική έκθεση «Μετρήσεις Ακτινοβολίας, Οδηγίες για Ασφαλή Χρήση» η δρ Σπυριδούλα Βαρλοκώστα, καθηγήτρια Νευρογλωσσολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, και η δρ Σταματίνα Τζανουλίνου, ερευνήτρια Συμπεριφορικής Νευροεπιστήμης του Πανεπιστημίου Λωζάνης, με ομιλίες στην ημερίδα «Αποκαλύπτοντας τα

Athens Science Festival 2015

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ

μυστικά του εγκεφάλου». Επίσης, ο Επαμεινώνδας-Ιωάννης Μπικάκης, στέλεχος της ΟΤΕ ΑΕ, συμμετείχε στο workshop «Αστρονομία και Διάστημα», ενώ ο δρ Ηλίας Κούτσικος, φυσικός-γεωφυσικός και επιστημονικός συνεργάτης του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, συμμετείχε στο Καφέ της Επιστήμης «Η Ακτινογραφία της Γης».

Η εκδήλωση για τη βασιλόπιτα του 2015

Ένας ολόκληρος χρόνος πέρασε από τότε που, χτυπώντας ρυθμικά τα κρουστά μας, είχαμε γιορτάσει την Πρωτοχρονιά στο The Hub Events. Στις 28 Φεβρουαρίου συναντηθήκαμε μαζικά και πάλι για να κόψουμε τη βασιλόπιτα του 2015, στον ελκυστικό και φιλόξενο χώρο λαιών loft, με μαγευτική θέα προς την Ακρόπολη και τον Λυκαβητττό.

Μας τίμησαν με την παρουσία τους ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση, Αντώνης Παπαδημητρίου, και ο αντιπρόεδρος του Ιδρύματος, Γιάννης Ιωαννίδης, ενώ παρευρέθηκαν και πολλά από τα μέλη του ΔΣ του Συνδέσμου, παλαιοί αλλά και πολλοί νέοι υπότροφοι με τους/τις συνοδούς τους.

Στην ομιλία του, ο Αντώνης Παπαδημητρίου χαρακτήρισε ιδιαίτερα σημαντικές τις δράσεις του Συνδέσμου, οι οποίες, όπως είπε χαρακτηριστικά, «μιλάνε από μόνες τους» για την ποιότητα του έργου του. Ευχήθηκε στον Σύνδεσμο να συνεχίσει την εξαιρετική πορεία του, καθώς και επιτυχίες σε όλους τους υποτρόφους.

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου, Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, υπενθύμισε τις ποικίλες δράσεις του περασμένου δωδεκάμηνου, τις επιστημονικές εκδηλώσεις, τις ξεναγήσεις, τις εκδρομές, τις αθλητικές συμμετοχές, τις καλλιτεχνικές ημερίδες, τις μουσικές και θεατρικές εκδηλώσεις, τις κοινωνικές συναθροίσεις.

Προβλήθηκε επίσης ένα πολύ ενδιαφέρον βίντεο με χαρακτηριστικά στιγμιότυπα από τις περυσινές εκδηλώσεις του Συνδέσμου, με σκοπό, όπως είπε ο πρόεδρος, «να εμπνευστούν όλοι οι υπότροφοι ώστε να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες ή να προτείνουν νέες». Ιδιαίτερη αναφορά έκανε ο Θοδωρής Αναγνωστόπουλος στη δημιουργία της νέας ιστοσελίδας, η οποία, όπως είπε, εκτός από τον ενημερωτικό χαρακτήρα που διαθέτει, διευκολύνει επιπλέον τη δικτύωση μεταξύ των μελών του Συνδέσμου. Κάλεσε επίσης όλους τους υποτρόφους να εγγραφούν στο σύστημα.

Ο Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, αφού ευχαρίστησε το ΔΣ και τα στελέχη του Ιδρύματος Ωνάση και τη Στέγη, αναφέρθηκε στις πρόσφατες αλλά και τις προγραμματισμένες δράσεις του Συνδέσμου:

– τη συνδιοργάνωση του 2ου Athens Science Festival, το οποίο πραγματοποιήθηκε μεταξύ 17 και 22 Μαρτίου

– την υποστήριξη της ημερίδας με θέμα «Αποκαλύπτοντας τα μυστικά του εγκεφάλου», που διοργανώθηκε στις 21 Μαρτίου, στο πλαίσιο της Εβδομάδας Ενημέρωσης για τον Εγκέφαλο

– την Ημέρα Επιχειρηματικότητας, στις 31 Μαρτίου, με τη συμμετοχή περισσότερων από δέκα υποτρόφων

– την ημερίδα «Η Εικόνα της Πόλης», στις 9 Ιουνίου

– το πρόγραμμα «Επανακατοικήσεις» και τη δημόσια παρουσίασή του

– την πολυμεσική έκθεση για την Ελληνική Γλώσσα, που θα φιλοξενηθεί στη Βουλή

– τη δράση παιδείας «Έλα μαζί μας», η οποία απευθύνεται σε μαθητές σχολείων της Αττικής.

Η εκδήλωση για τη βασιλόπιτα του 2015

Ακολούθησαν η παραδοσιακή κοπή της βασιλόπιτας και η κλήρωση των δώρων, που συνοδεύθηκαν από ένα πακέτο φιλίας της Στέγης. Η βραδιά κορυφώθηκε μουσικά με το συγκρότημα Penny and the Swingin' Cats και έκλεισε χορευτικά με τους καλύτερους οιωνούς για το 2015. Ένα πρωτότυπο δώρο μας περίμενε όλους στην έξοδο – ένα διακοσμητικό/χρηστικό αντικείμενο γραφείου με το λογότυπο του Συνδέσμου. Αποχαιρετιστήκαμε όλοι, ανανεώνοντας το ραντεβού μας για την επόμενη ενδιαφέρουσα εκδήλωση του Συνδέσμου, που θα μας ενώσει και πάλι.

Λήδα Μπουζάλη

Ξενάγηση στον κόσμο των τρισδιάστατων εκτυπώσεων

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΙΟΥΡΚΤΣΗΣ

Μια ειδική ξενάγηση στην έκθεση της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών «3D Printing. Μία έκθεση από το μέλλον... τώρα» διοργάνωσε για τα μέλη του ο Σύνδεσμος Υποτρόφων στις 24 Φεβρουαρίου 2015. Περίπου σαράντα υπότροφοι με τις/τους συνοδούς τους ξεναγήθηκαν στην έκθεση από τον υπογράφοντα, ο οποίος είχε και την πρόσθετη ιδιότητα του εκθέτη, αφού το γραφείο μας Jazzt Design Studio παρουσίασε στην έκθεση αυτήν τρία κοσμήματα της σειράς «Made on You», που έχουν παραχθεί με τη μέθοδο της τρισδιάστατης εκτύπωσης.

Χάρις στην πρωτοβουλία αυτήν του Συνδέσμου, τα μέλη του είδαν από κοντά 80 αντικείμενα και παρακολούθησαν βίντεο από 36 καλλιτέχνες, σχεδιαστές και επιστημονικές ομάδες από όλον τον κόσμο, που χρησιμοποιούν την τρισδιάστατη τεχνολογία στην τέχνη, τη μόδα, το design, την αρχιτεκτονική, την ιατρική.

Πρόκειται για μια συναρπαστική τεχνολογία, η οποία μας δίνει τη δυνατότητα να παράγουμε από λιτές-μινιμαλιστικές μέχρι πολυσύνθετες φουτουριστικές φόρμες. Είναι πραγματικά μαγευτική αυτή η δυνατότητα της μηχανής να εκτυπώνει το αντικείμενο σε λεπτές στρώσεις. Την πρώτη φορά που αποκτάς την εμπειρία μιας εκτύπωσης, σου είναι αδύνατον να πάρεις τα μάτια σου από την κεφαλή που κινείται στους τρεις άξονες του καρτεσιανού συστήματος και εκτυπώνει ακολουθώντας το σχήμα της φόρμας σου με λεπτομέρεια μέχρι και ενός δεκάτου του χιλιοστού.

Τελευταία παρατηρείται ιδιαίτερα εκτεταμένη χρήση του 3D printing στη μόδα, για την παραγωγή σχεδίων τα οποία «ντύνουν» το σώμα μας με τρόπους που δεν έχουμε ξαναδεί. Στα πρώτα της βήματα στον χώρο της μόδας, η τρισδιάστατη εκτύπωση βρήκε εφαρμογές ως μια διακοσμητική επιδερμίδα, συχνά εύθραυστη, η οποία όμως εξελίχθηκε σε εναλλακτικές μορφές ρουχισμού, αλλά και πολύτιμων κοσμημάτων.

Αν κρίνει κανείς από την εξέλιξη των τρισδιάστατων εκτυπωτών, όσον αφορά τις δυνατότητες που μας παρέχουν σε επιλογές υλικών, μέγεθος εκτύπωσης αλλά και κόστος παραγωγής, η ημέρα που θα μπορούμε να εκτυπώνουμε τα αντικείμενα που επιθυμούμε είναι πολύ κοντά. Οι 3D printers γίνονται μέρα με τη μέρα μεγαλύτεροι, γρηγορότεροι αλλά και πιο προσιτοί οικονομικά, με κεφαλές εκτύπωσης που υποδέχονται πληθώρα υλικών.

Είναι εύλογο, λοιπόν, να φανταζόμαστε πολλά και διαφορετικά σενάρια για το μέλλον, ένα μέλλον στο οποίο κάθε σπίτι θα έχει από έναν τρισδιάστατο εκτυπωτή, αλλά ταυτόχρονα θα υπάρχουν και σουπερμάρκετ τρισδιάστατης εκτύπωσης σε κάθε γειτονιά. Δεν θα υπάρχει πλέον ανάγκη για «stock», καθώς ό,τι χρειάζεσαι θα το εκτυπώνεις όταν το χρειάζεσαι. Θα επιλέγουμε τα προϊόντα που επιθυμούμε σε ολογραμματικές προβολές, οπουδήποτε βρισκόμαστε, καθώς θα επισκεπτόμαστε τις ιστοσελίδες δημιουργικών ανθρώπων αλλά και βιομηχανιών, και θα έχουμε πάμπολλες επιλογές προσαρμογής (customization) σε χρώμα, υλικό, ακόμη και σχήμα.

Ξενάγηση στον κόσμο των τρισδιάστατων εκτυπώσεων

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΙΟΥΡΚΤΣΗΣ

Ως χρήστες θα έχουμε τη δυνατότητα να επέμβουμε στη διαδικασία της παραγωγής, αλλά και στη διαδικασία σχεδιασμού του προϊόντος μέσα από παραμέτρους σχεδίασης. Θα βιώσουμε την εμπειρία αντικειμένων τα οποία θα συνδυάζουν υλικά με τρόπους που δεν έχουμε ξανασυναντήσει, όπως τσιμεντένια υφάσματα ή ραμμένα κεραμικά, ή θα ζούμε σε εκτυπωμένα σπίτια με σχήματα και φόρμες που δεν έχουμε καν φανταστεί...

(Ο Αντώνης Κιουρκτσής είναι αρχιτέκτονας, συνιδρυτής του Jazzt Design Studio.)

Επέκεινα: Νικώντας τον θάνατο μέσα από την τέχνη

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Το Ίδρυμα Ωνάση συνδιοργάνωσε, μαζί με το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, την έκθεση «Επέκεινα: Ο θάνατος και η ζωή μετά στην αρχαία Ελλάδα» στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης. Την έκθεση επιμελήθηκαν ο διευθυντής του Μουσείου, καθηγητής Νίκος Σταμπολίδης, και η επιμελήτρια αρχαιοτήτων του Μουσείου, δρ Σταυρούλα Οικονόμου.

Μέσα από 120 εντυπωσιακά εκθέματα προερχόμενα από 21 μουσεία της Ελλάδας και του εξωτερικού, η έκθεση θέλησε να εξετάσει ένα από τα σημαντικότερα μυστήρια που απασχόλησε και εξακολουθεί να απασχολεί τον άνθρωπο: την τύχη της αθάνατης ψυχής μετά τον θάνατο του φθαρτού σώματος. Οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να ανακαλύψουν τα τελετουργικά, τις συνήθειες αλλά και τις κυρίαρχες αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων για τη ζωή μετά τον θάνατο από την εποχή των ομηρικών επών έως τον Πλάτωνα.

Η έκθεση διαρθρώθηκε σε πέντε ενότητες. Η πρώτη αφορούσε τη στιγμή του θανάτου, όπου η έμφαση δόθηκε στην απεικόνιση των συναισθημάτων των ηρώων των παραστάσεων: οίκτος, λύπη, θυμός, απελπισία, αποφασιστικότητα. Παρουσιάστηκαν η απεικόνιση του Αχιλλέα που σκοτώνει την Πενθεσίλεια και ταυτόχρονα την ερωτεύεται, ο εξαίρετος αμφορέας του «Εξηκία» από το Βρετανικό Μουσείο, η τιμωρία του Ακταίωνος από την Αρτέμιδα σε πήλινο πλακίδιο από τη Νάπολη.

Η επόμενη ενότητα παρουσίασε τα ταφικά έθιμα: την πρόθεση, τον θρήνο, την εκφορά και, τέλος, την ταφή του νεκρού. Παρουσιάστηκαν ποικίλα σχετικά αντικείμενα, όπως χρυσές μάσκες, χαρώνειοι οβολοί, στεφάνια και επιτύμβια σήματα, καθώς και λευκές λήκυθοι, ενώ ειδική αναφορά έγινε σε ειδικές κατηγορίες νεκρών, όπως ήταν οι άωροι (άνθρωποι που πέθαναν νέοι, πριν παντρευτούν και αποκτήσουν παιδιά) και οι βιαιοθάνατοι (αυτοί που βρήκαν βίαιο θάνατο), για τους οποίους υπήρχε διαφορετικό τελετουργικό και ιδιαίτερα κτερίσματα.

Οι τρεις τελευταίες ενότητες αφορούσαν τις τρεις αρχαιοελληνικές αντιλήψεις για τον Άδη, έτσι όπως διαμορφώθηκαν μέσα στον χρόνο: τον ομηρικό, τον βακχικό/ορφικό και τον πλατωνικό Άδη, η έμπνευση για τους οποίους αντλήθηκε, αντιστοίχως, από τη μυθική, τη μυστηριακή και τη φιλοσοφική σκέψη. Οι τρεις αυτές εκδοχές αφορούν τις φιλοσοφικές και θρησκειολογικές τάσεις των διαφόρων περιόδων της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας.

Τα σπάνια εκθέματα ξεδίπλωσαν μπροστά στα μάτια του επισκέπτη όλα όσα ο σύγχρονος άνθρωπος πιστεύει, ελπίζει ή φοβάται. Του έδωσαν επίσης κίνητρα για να στοχαστεί γύρω από τα πανανθρώπινα ζητήματα της ζωής και του θανάτου, να αναζητήσει και να βρει τις ομοιότητες και τις διαφορές με τις αντιλήψεις ανθρώπων που έζησαν χιλιάδες χρόνια πριν, να αναρωτηθεί πόσα από τα στοιχεία εκείνα επιβίωσαν στο πέρασμα των χρόνων, λαμβάνοντας μεν νέες μορφές αλλά και διατηρώντας τις ίδιες πανάρχαιες αγωνίες.

Όπως δήλωσε ο καθηγητής Νίκος Σταμπολίδης, η έκθεση καταπιάστηκε «με το πανανθρώπινο ζήτημα του θανάτου, ζήτημα που συνδέεται άρρηκτα με την ανθρώπινη φύση και υπόσταση, τη μοναδική βεβαιότητα του ανθρώπου. Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρων ο τρόπος που τον αντιμετώπιζαν οι αρχαίοι Έλληνες, έχοντας φυσικά διαφορετικές προσεγγίσεις, καθώς οι ίδιοι δεν είχαν ποτέ δόγματα. Τμήματα από ολόκληρο το ταφικό τελετουργικό, δηλαδή της πρόθεσης, της εκφοράς, της ταφής και των μνημείων, όπως αγάλματα, επιτύμβιες στήλες, πεσσοί κ.λπ., εξετάζονται όλα μαζί, μέσα από πραγματικά αριστουργήματα της τέχνης που έχουν συγκεντρωθεί

Στεφάνι από φύλλα βελανιδιάς, 350–300 π.Χ., άγνωστη προέλευση, Μουσείο Μπενάκη (φωτ. Πάρις Ταβιτιάν)

Χρυσό ενεπίγραφο φύλλο μυρτιάς ή δάφνης, τέλη 4ου αι. π.Χ., από το ανατολικό νεκροταφείο Πέλλας

Χρυσό ομοίωμα ζυγαριάς, 16ος αι. π.Χ., από τάφο των Μυκηνών, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Επέκεινα: Νικώντας τον θάνατο μέσα από την τέχνη

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

από διάφορες χώρες της Ευρώπης και την Αμερική –από το Metropolitan Museum της Νέας Υόρκης, το Λονδίνο, το Παρίσι, την Ιταλία, την Ελλάδα–, για να μας δώσουν έναν τρόπο με τον οποίο μπορεί κανείς να νικήσει τον θάνατο: τη μεγάλη τέχνη».

Η συνεπιμελήτρια δρ Σταυρούλα Οικονόμου σχολίασε ειδικότερα για τα εκθέματα: «Ο αμφορέας του Εξηκία με την αυτοκτονία του Αίαντα από το Μουσείο της Βουλιώνης (μελανόμορφος αμφορέας τύπου Β, περίπου 540 π.Χ., αττικό εργαστήριο, από την περιοχή της Αθήνας) αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα έργα της μελανόγραφης τεχνικής. Ταξίδεψε εδώ από τη Γαλλία για να ενταχθεί στην ενότητα «Η στιγμή του θανάτου». Η ανάγλυφη βάση επιτύμβιου αγγείου (410–400 π.Χ., αττικό εργαστήριο) από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, που βρέθηκε το 1958 στο Μοσχάτο, δηλώνει εύλογα, νομίζω, τις μεταθανάτιες δοξασίες των Αρχαίων Ελλήνων. Η κύρια όψη του αναγλύφου φέρει ένα ζευγάρι που καρπολογεί, δηλαδή μαζεύει χρυσούς καρπούς στο Ηλύσιο Πεδίο. Η χάλκινη προτομή του Διονύσου/Πλάτωνα βρέθηκε στη Βίλα των Παπύρων στο Ηράκλειο (Herculaneum) της Ιταλίας (49–25 π.Χ., Νάπολη, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο) και από την πρώτη στιγμή της εύρεσής της προβλημάτισε τους μελετητές, οι οποίοι ακόμη και σήμερα δεν έχουν καταλήξει εάν εικονίζεται ο Πλάτωνας, ο Βάκχος ή και οι δύο μαζί».

Η έκθεση εγκαινιάστηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2014 και, λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος του κοινού, παρατάθηκε έως τις 15 Φεβρουαρίου 2015. Επόμενος σταθμός της, το Πολιτιστικό Κέντρο του Θυγατρικού Ιδρύματος Ωνάση στη Νέα Υόρκη.

Λήδα Μπουζάλη

Άγαλμα λιονταριού, 400–390 π.Χ. Προέρχεται από κατάσχεση σε οικία στο Μαρκόπουλο Μεσογαίας (Φωτ. Πάρις Ταβιτιάν)

Ανάγλυφο με τον Ορφέα, την Περσεφόνη και τον Ερμή Ψυχοπομπό, ρωμαϊκό αντίγραφο του 1ου αι. π.Χ./1ου αι. μ.Χ. από ελληνικό έργο του 5ου αι. π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Νάπολης

Πήλινο μικρογραφικό τραπέζι παιχνιδιού με θρηνωδούς, 580–570 π.Χ., από τον Κεραμεικό. Αρχαιολογικό Μουσείο Κεραμεικού

Μαρμάρινη βάση επιτύμβιου αγγείου με παράσταση καρπολογίας, 410–400 π.Χ., Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (φωτ. ΥΠΠΟΤ)

Μελανόμορφος αμφορέας που αποδίδεται στον Εξηκία, περ. 540 π.Χ. Εικονίζεται η προετοιμασία της αυτοκτονίας του Αίαντα. Μουσείο της Βουλιώνης

Διάκριση του καθηγητή Αναστάσιου-Ιωάννη Μεταξά

Τακτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Διακλαδικής Ακαδημίας των Επιστημών (Académie Européenne Interdisciplinaire des Sciences) εξελέγη τον περασμένο Δεκέμβριο ο Αναστάσιος - Ιωάννης Μεταξάς, ομότιμος καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης και ιδρυτής τού Εργαστηρίου Πολιτικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η τελετή υποδοχής πραγματοποιήθηκε στις αρχές Απριλίου στο Παρίσι. Η ομόφωνη αυτή εκλογή συνιστά επιβράβευση μιας πολύχρονης προσπάθειας με σκοπό τη διεξαγωγή διεπιστημονικών ερευνών στις πολιτικές και κοινωνικές επιστήμες.

Ο καθηγητής Μεταξάς σπούδασε Νομικά και Πολιτικές Επιστήμες στα πανεπιστήμια των Αθηνών και της Εξ-αν-Προβάνς, στη Γαλλία. Κατέχει δύο διδακτορικά διπλώματα, ενώ έχει τιμηθεί με το χρυσό μετάλλιο της Ακαδημίας της Προβηγκίας και το βραβείο της Σχόλης Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστήμιου της Εξ-αν-Προβάνς για την εργασία του στην ανάλυση συστημάτων. Το 1982, συνέβαλε στην ίδρυση του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, του οποίου και εξελέγη πρόεδρος.

Το 2010, ανακηρύχθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Κρήτης στο πλαίσιο του Διεθνούς Συνεδρίου που οργανώθηκε εκεί με θέμα: «Πολιτική Επιστήμη – Σύγχρονα διακυβεύματα και η συμβολή του Α.-Ι. Δ. Μεταξά». Το 2012, αναγορεύθηκε επίτιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Ο καθηγητής Μεταξάς είναι τακτικό μέλος της Ανεξάρτητης Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, εκπρόσωπός της στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, καθώς και μέλος των Διοικητικών Συμβουλίων του Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου και του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης. Είναι επίσης πρόεδρος του Αρχείου Καβάφη του Ιδρύματος Ωνάση.

Το Ωραίο: Η παρακαταθήκη μιας αρχαιοελληνικής ιδέας – Διάλεξη του David Konstan στη Βιβλιοθήκη & Μουσείο Morgan της Νέας Υόρκης

ΑΠΟΔΟΣΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Η φύση του ωραίου είναι συνυφασμένη με ένα δίλημμα. Αφενός, είναι φυσικό να συνδέεται με την ερωτική έλξη· αφετέρου, στον τομέα της αισθητικής, η ομορφιά θεωρείται ότι αποτελεί στοιχείο των έργων τέχνης, αλλά και των φυσικών φαινομένων, χωρίς απαραιτήτως να προκαλεί ερωτική επιθυμία στον θεατή. Έχουν κάτι κοινό αυτές οι δύο έννοιες του ωραίου;

Στο πρόσφατο βιβλίο του, με τίτλο Beauty, ο Roger Scruton θέτει το ερώτημα κατά πόσον υπάρχουν δύο είδη ομορφιάς –η ομορφιά των ανθρώπων και εκείνη της τέχνης– και απαντά αρνητικά. Τείνω να συμφωνήσω μαζί του, όμως το πρόβλημα παραμένει: σε τι διαφέρει το είδος της ομορφιάς που μας κρατά σε ευλαβική απόσταση όταν βλέπουμε ένα έργο τέχνης από το είδος της ομορφιάς που μας κινητοποιεί ερωτικά;

Κατά την αρχαιότητα, αλλά και αργότερα, συναντούμε συχνά την ιστορία της χριστιανής η οποία διώκεται όχι μόνον επειδή αρνείται να ασπαστεί τους παγανιστικούς θεούς, ή τη θεότητα του αυτοκράτορα, αλλά και επειδή δεν υποκύπτει στις ορέξεις ισχυρών ανδρών, οι οποίοι προσελκύονται από την ομορφιά της.

Η ονομαστή ομορφιά της μετέπειτα Αγίας Μαρίνας τράβηξε την προσοχή του Ρωμαίου επάρχου Ολυβρίου, ο οποίος, όταν αυτή τον απέρριψε, την υπέβαλε σε τρομερά μαρτύρια προτού τη θανατώσει. Βλέπουμε εδώ τον διπλό ρόλο που αποδίδεται στην ομορφιά της Μαρίνας. Από τη μία πλευρά, είναι η ομορφιά που κάνει τον Ολύβριο να ποθήσει τη Μαρίνα· πρόκειται, επομένως, για καθαρώς σαρκικό είδος ομορφιάς. Από την άλλη πλευρά, πρόκειται συγχρόνως για ομορφιά πνευματικής φύσεως, για ένα είδος που δεν προκαλεί επιθυμία, αλλά, αντιθέτως, εγκράτεια.

Αντίστοιχη περίπτωση υπήρξε η μετέπειτα Οσία Πολυξένη, η οποία μεταμφιέζεται σε άνδρα για να αποφύγει τους διώκτες της, ρίχνεται στα λιοντάρια αλλά γλιτώνει άθικτη, με αποτέλεσμα οι αυτόπτες μάρτυρες του θαύματος να ασπαστούν τον χριστιανισμό. Η ομορφιά της ηρωίδας δεν αντιμετωπίζεται ως σύμβολο αρετής ή πνευματικής αγνότητας ούτε στην ιστορία της Πολυξένης ούτε σε ανάλογους μύθους της Κλασικής Εποχής. Μάλιστα, η ομορφιά θεωρείται ορισμένες φορές το αντίθετο της αρετής, μια ιδιότητα που ενέχει κινδύνους, όπως στην περίπτωση της Ωραίας Ελένης.

Ο έντονος συσχετισμός μεταξύ ομορφιάς και σεξουαλικής έλξης στα κείμενα αυτά δεν μας εκπλήσσει, δεδομένης της ισχύουσας θεώρησης της ομορφιάς κατά την Κλασική Εποχή. Τα πράγματα ωστόσο περιπλέκονται λόγω μιας σύγχυσης που διαπιστώνεται στο αρχαιοελληνικό λεξιλόγιο: το «καλό» θεωρείται συνήθως συνώνυμο με το «το ωραίο». Η δυσκολία σε αυτή την εξίσωση έγκειται στο ότι η λέξη «καλός» επιδέχεται πλήθος ερμηνειών: ορισμένες φορές σημαίνει πράγματι «ωραίος», όμως πολύ συχνά αποδίδεται και ως «ενάρετος», «ευγενής», «έξοχος», «άριστος». Δηλαδή η ίδια λέξη μπορεί να περιγράψει ιδιότητες ενός αντικειμένου, μιας καλοφτιαγμένης πανοπλίας για παράδειγμα, αλλά και να αποδώσει αφηρημένες έννοιες για τον ανθρώπινο χαρακτήρα ή τον νόμο. Το «καλό» έχει πράγματι μεγάλη ευρύτητα χρήσεων και, μάλιστα, στο καθιερωμένο ελληνοαγγλικό λεξικό των Liddell και Scott, αποδίδεται ως «beauty» («ομορφιά»), αλλά και ως «virtue» («αρετή») και «honor («τιμή»).

Το περιοδικό Classical Philology, που εκδίδεται από το Πανεπιστήμιο του Σικάγου, αφιέρωσε ένα ολόκληρο τεύχος στο θέμα «Beauty, Harmony and the Good» [«Η Ομορφιά, η Αρμονία και το Καλό»]. Στις σελίδες του, ο διακεκριμένος μελετητής της φιλοσοφίας Aryeh Kosman επισημαίνει ότι η χρήση της λέξης «καλό» από τον Αριστοτέλη προκαλεί αμηχανία και σύγχυση, στον βαθμό που στη λέξη «καλό» αποδίδεται συνήθως η έννοια «ομορφιά» ή «το ωραίο». Και δίνει το εξής παράδειγμα: όταν ο Αριστοτέλης γράφει ότι ένα θαρραλέο άτομο υπομένει κάτι στο πεδίο της μάχης προς χάριν του «καλού», δεν εννοεί προς χάριν της ομορφιάς, αλλά της τιμής. Σύμφωνα με τον Kosman, αυτό οδηγεί ίσως στο συμπέρασμα πως οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν μία συγκεκριμένη έννοια για την ομορφιά, ο ίδιος όμως δεν το αποδέχεται.

Επίσης, ο Umberto Eco, στο βιβλίο του Η ιστορία της ομορφιάς [Καστανιώτης, 2004] δηλώνει κατηγορηματικά ότι η ομορφιά δεν είχε αυτόνομη νοηματική υπόσταση στην Αρχαία Ελλάδα, δεν αποτελούσε δηλαδή ξεχωριστή έννοια. Η ίδια η λέξη «καλό», που μόνο λανθασμένα μπορεί να μεταφραστεί με τον όρο «ωραίο», θα έπρεπε να μας θέτει σε ερμηνευτική επιφυλακή.

Η έλλειψη συγκεκριμένου όρου για την έννοια της ομορφιάς δεν αποτελεί απόδειξη ότι οι Έλληνες αγνοούσαν αυτή την ιδέα, αλλά μας δυσκολεύει να προσδιορίσουμε τι θεωρούσαν πως είναι η ομορφιά. Η ουσία του βιβλίου μου (Beauty: The Fortunes of an Ancient Greek idea, The Onassis Series in Hellenic Culture, Oxford: Oxford University Press,
2015) είναι ότι υπάρχει πράγματι μία αρχαία ελληνική λέξη που προσεγγίζει τη σύγχρονη έννοια της ομορφιάς: το «κάλλος». Το ουσιαστικό αυτό, αν και, ολοφάνερα, προσεγγίζει ετυμολογικά το επίθετο «καλός», έχει εντούτοις πολύ πιο περιορισμένο εύρος ερμηνειών.

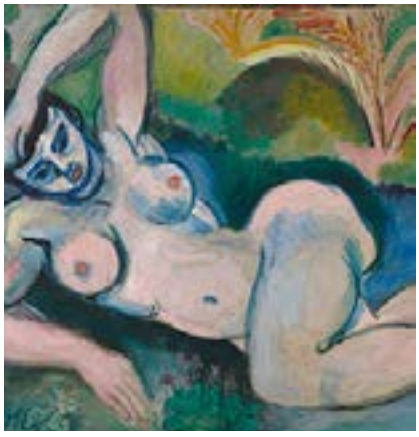
Για παράδειγμα, στην Ιλιάδα αναφέρεται ότι οι θεοί προίκισαν τον Βελλεροφόντη με «κάλλος» και ελκυστική

Πάρις και Ελένη του Jacques-Louis David, 1788, Μουσείο του Λούβρου

Ο Βελλεροφόντης εκστρατεύει εναντίον της Χίμαιρας του Αλεξάντρ Ιβάνωφ, 1829, Ρωσικό Μουσείο Αγίας Πετρούπολης

Γαλάζιο γυμνό του Henri Matisse, 1907, Μουσείο Τεχνών Βαλτιμόρης

Το Ωραίο: Η παρακαταθήκη μιας αρχαιοελληνικής ιδέας – Διάλεξη του David Konstan στη Βιβλιοθήκη & Μουσείο Morgan της Νέας Υόρκης

ΑΠΟΔΟΣΗ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

αρρενωπότητα. Ο Πάρις έχει το χάρισμα της ομορφιάς, γι' αυτό και γοητεύει την Ελένη. Ο Αχιλλέας περιγράφει την τέλεια ομορφιά μιας γυναίκας ως αντίστοιχη της Αφροδίτης, η οποία αποτελεί, φυσικά, το πρότυπο της αθάνατης ομορφιάς. Στον ομηρικό ύμνο Εἰς Ἀφροδίτην, η θεά ερωτεύεται τον πατέρα του Αινεία, τον Αγχίση, που διαθέτει το θεϊκό χάρισμα της ομορφιάς. Σύμφωνα με τον μύθο, ο Δίας μεταμορφώνεται σε αετό, αρπάζει τον πανέμορφο Γανυμήδη και τον μεταφέρει στον Όλυμπο, όπου γίνεται οινοχόος των θεών χάρις στην απαράμιλλη ομορφιά του. Η διαφορά ανάμεσα στο ουσιαστικό «κάλλος» και στο επίθετο «καλό» φαίνεται καθαρά σε ένα ποίημα του Θεόκριτου, σύμφωνα με το οποίο η ομορφιά (το «κάλλος») ενός αγοριού είναι πράγμα έξοχο («καλόν») αλλά διαρκεί λίγο.

Από τα προηγούμενα παραδείγματα διαπιστώνουμε ότι η έννοια της ομορφιάς είναι συνυφασμένη με τη σεξουαλική έλξη και επιθυμία. Χρησιμοποιείται συχνότερα για τις γυναίκες ή για τους νέους άνδρες που προσελκύουν το σεξουαλικό ενδιαφέρον. Στις περιπτώσεις, μάλιστα, που αποδίδεται σε ώριμους άνδρες, συχνά φέρει αρνητικό νόημα. Οι ενήλικοι άνδρες θεωρούνταν υποκείμενα, και όχι αντικείμενα, ερωτικού πάθους. Για την Αφροδίτη λέγεται ότι διαθέτει «κάλλος», όμως ο όρος δεν χρησιμοποιείται για την Αρτέμιδα ή την Αθηνά, θεές παρθένες, οι οποίες δεν συνδέονται με την ερωτική επιθυμία. Εξυμνούνται άλλες ιδιότητές τους, οι οποίες σχετίζονται με τη δύναμη, τη σοφία και την εξουσία. Πιστεύω, λοιπόν, ότι ενώ το «κάλλος» ως ομορφιά δεν υπάρχει ως ξεχωριστή έννοια, όταν το εξετάσει κανείς προσεκτικά διαπιστώνει ότι σχετίζεται άμεσα με την ερωτική έλξη.

Προσδιορίζοντας τι είναι αυτό που καθιστά ωραίο το ανθρώπινο σώμα, οι αρχαίοι Έλληνες κατατάσσουν ως πρώτες και κυριότερες ιδιότητες την αναλογία και τη συμμετρία. Ο γλύπτης Πολύκλειτος, στα τέλη του 5ου αι. π.Χ., παρουσίασε έμπρακτα τις ιδιότητες αυτές, και μάλιστα με μαθηματική ακρίβεια, στο περίφημο χάλκινο άγαλμά του Δορυφόρος, που έγινε γνωστό και ως Κανών. Μαρμάρινο αντίγραφό του βρίσκεται σήμερα στο Μουσείο της Νάπολης. Εάν η ομορφιά βρίσκεται στις αναλογίες, τότε θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι και άλλα πράγματα, τοπία, ζώα, ολόκληρες πόλεις ή ακόμη και ένα λογοτεχνικό ύφος διαθέτουν «κάλλος», εφόσον διαθέτουν αναλογίες και συμμετρία. Τίποτε όμως από όσα έχουμε εξετάσει δεν συνδέει το «κάλλος» με την αρετή ή την αγνότητα. Αντίθετα, το «κάλλος» σχετίζεται με την ελκυστικότητα στους ανθρώπους και με την ομορφιά στα υπόλοιπα πλάσματα και πράγματα. Παρ' όλα αυτά, το «κάλλος», το ωραίο, συνδέθηκε κάποια στιγμή με πράγματα άυλα, και υπεύθυνος γι' αυτή την εξέλιξη είναι ο Πλάτων.

Όταν ο Πλάτων περιγράφει ως ωραίες τις υπερβατικές μορφές πέρα από τον φυσικό κόσμο, τις άυλες ιδέες, τους αποδίδει την ιδιότητα μιας ομορφιάς ορατής μόνο στα μάτια του νου. Επιπλέον, ισχυρίζεται ότι η ψυχή έλκεται σε αυτό το ανώτερο βασίλειο της ομορφιάς από τον έρωτα. Τα πράγματα του ορατού κόσμου, αφού αποτελούν απλώς είδωλα του ιδεατού, υστερούν σε ομορφιά σε σύγκριση με εκείνες τις υπάρξεις που βρίσκονται πέραν των αισθήσεων. Δεν υπάρχει κάποια ένδειξη στον Πλάτωνα ότι ωραίοι είναι όσοι έχουν ενάρετη ή εκλεπτυσμένη ψυχή. Μπορεί να έλκομαι από την ομορφιά και, μέσω αυτής, από έναν ανώτερο κόσμο, όμως ο Πλάτωνας ουδέποτε διατείνεται ότι ο άνθρωπος που διαθέτει ομορφιά είναι και ο πιο ενάρετος. Επιπλέον, η επιθυμία που προκαλεί η ομορφιά συνδέεται με τη σεξουαλική έλξη. Επομένως, ούτε ο Πλάτων παρέχει λύση στο δίλημμα του Scruton.

Ο νεοπλατωνιστής Πλωτίνος (Περὶ τοῦ καλοῦ [Ἐννεάς Α]) αναφέρει ότι το ωραίο αφορά κυρίως το ορατό, αλλά μπορεί να επεκταθεί και σε άλλα πράγματα, όπως η λογοτεχνία και η μουσική, διότι και αυτά μπορεί να είναι τέλεια χάρις στις αναλογίες, τις συμμετρίες και τις αρμονίες τους. Και προχωρεί υποστηρίζοντας πως ακόμη και οι αρετές μπορεί να διαθέτουν ένα είδος ομορφιάς, για το οποίο αναρωτιέται εάν είναι το ίδιο με την ομορφιά της ανθρώπινης όψης. Θέτει δηλαδή το ίδιο ερώτημα με τον Scruton. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να ισχύει, απαντά ο ίδιος, και δίνει ως παράδειγμα την ομορφιά μιας ιδέας. Οι ιδέες είναι απλές, δεν αποτελούνται από μέρη, και κάτι το οποίο δεν έχει μέρη δεν μπορεί να διαθέτει αναλογίες. Επομένως, η ομορφιά έγκειται μάλλον σε κάτι πέρα από τις αναλογίες. Στη συνέχεια, όμως, ο Πλωτίνος αναφέρεται στην πνευματική ομορφιά, λέγοντας ότι το άτομο που θα δει αυτή την ομορφιά θα κυριευθεί από πάθος, πόθο, θαυμαστή αγαλλίαση, και θα βιώσει την αληθινή αγάπη με σφοδρή επιθυμία. Βλέπουμε, λοιπόν, να επαναλαμβάνεται και εδώ ο συσχετισμός ανάμεσα στην ομορφιά του ιδεατού και την ερωτική έλξη.

Άραγε, ο πλατωνισμός παρέχει τελικά μια ικανοποιητική απάντηση στο δίλημμα που θέτει ο Roger Scruton ή, ακόμη περισσότερο, στην αφήγηση και την αναπαράσταση της ζωής της Αγίας Μαρίνας; Μήπως θα πρέπει να δούμε στην ομορφιά της Παρθένου Μαρίας και της Αγίας Μαρίνας ένα είδος κυριολεκτικής ομορφιάς και να κυριευθούμε από ερωτικό πάθος και επιθυμία, όπως το περιγράφει ο Πλωτίνος; Μήπως αυτό βλέπουμε όταν αντικρίζουμε την πνευματική αγάπη ή μήπως θα έπρεπε να πούμε ότι η απόπειρα να συνδυαστεί η ομορφιά ως σωματική έλξη με την ομορφιά ως ένδειξη θεϊκής αγνότητας είναι καταδικασμένη, ακριβώς λόγω των περιπτώσεων όπως εκείνη της Αγίας Μαρίνας, όπου είναι αδύνατον να τη δει κανείς ταυτόχρονα ως ερωτικά επιθυμητή –ενώ λογικά θα πρέπει να ήταν, αφού προσείλκυσε το ενδιαφέρον του Ρωμαίου επάρχου– και ως

Αφροδίτη και Αγχίσης του Annibale Carracci, 1597, Γκαλερία Φαρνέζε, Ρώμη

Η απαγωγή του Γανυμήδη του Peter Paul Rubens, 1612, Μουσείο Πράδο, Μαδρίτη

Η Ιουδήθ με το κεφάλι του Ολοφέρνη του Jan Matsys, 1570, Μουσείο Καλών Τεχνών Αμβέρσας

Το Ωραίο: Η παρακαταθήκη μιας αρχαιοελληνικής ιδέας – Διάλεξη του David Konstan στη Βιβλιοθήκη & Μουσείο Morgan της Νέας Υόρκης

ΑΠΟΔΟΣΗ: ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

σύμβολο αγνότητας λόγω της ομορφιάς της;

Άλλο παράδειγμα είναι ο αποκεφαλισμός του στρατηγού Ολοφέρνη από την Ιουδήθ, η οποία μπήκε κρυφά στο στρατόπεδο, τον γοήτευσε και τον σκότωσε ενώ ήταν μεθυσμένος, με αποτέλεσμα να νικήσουν οι Εβραίοι. Αυτός ο μύθος, όπως και της Μαρίνας, δεν αποκτά νόημα παρά μόνο εάν συμπεράνουμε ότι η ομορφιά της Ιουδήθ δεν είναι απλώς πνευματική, δεδομένου ότι κατάφερε να σαγηνεύσει τον Ολοφέρνη.

Σύμφωνα με μία ακόμη εκδοχή, ένα έργο τέχνης διαθέτει από μόνο του ομορφιά, ακόμη και αν αυτά που απεικονίζει δεν είναι ελκυστικά. Είναι ένα θέμα το οποίο εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να αποτελεί αντικείμενο συζήτησης όσων ασχολούνται με τον φιλοσοφικό κλάδο της Αισθητικής, αν και δεν νομίζω ότι κατά την κλασική αρχαιότητα γινόταν ποτέ τέτοια διάκριση.

Θα φέρω εδώ ως παράδειγμα τον περίφημο πίνακα του Matisse Γαλάζιο Γυμνό (1907). Όταν τον πρωτοείδε ο Picasso, τον θεώρησε απαίσιο, αλλά στη συνέχεια επηρεάστηκε από αυτόν και ζωγράφισε τις Δεσποινίδες της Αβινιόν. Ο διάσημος καθηγητής Φιλοσοφίας Αλέξανδρος Νεχαμάς, στο πρόσφατο βιβλίο του Μόνο μια υπόσχεση ευτυχίας: Η θέση του Ωραίου στην τέχνη και στη ζωή [Νεφέλη, 2010] επιμένει ότι ο πίνακας του Matisse είναι ένα πανέμορφο έργο τέχνης, ενώ ο διακεκριμένος τεχνοκριτικός και φιλόσοφος Arthur Danto, στο βιβλίο του The Abuse of Beauty: Aesthetics and the Concept of Art [Η κατάχρηση της ομορφιάς: Η αισθητική και η έννοια της τέχνης, 2003] το χαρακτηρίζει ως έναν καλό ή και σπουδαίο πίνακα, αλλά κάθε άλλο παρά ωραίο.

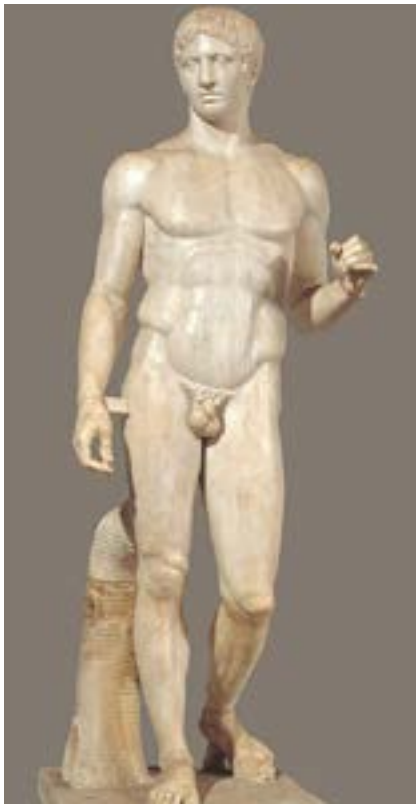
Θεωρώ ότι η αντίθεση ανάμεσα στην ομορφιά της Μαρίνας, η οποία διεγείρει τον Ρωμαίο έπαρχο, και την πνευματικότητά της, η οποία αντικατοπτρίζεται στη γαλήνια ή και όμορφη όψη της καθώς υφίσταται το μαρτύριό της, δεν μπορεί να αγνοηθεί. Δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε αυτό το πρόβλημα όσο επιμένουμε να χρησιμοποιούμε την έννοια της ομορφιάς σε τόσο διαφορετικές κατηγορίες.

Η λέξη «ωραίο», με την πληθώρα των εννοιών της, περιλαμβάνεται στο λεξιλόγιό μας και μπορούμε να την εκμεταλλευθούμε με τον καλύτερο τρόπο, αλλά κατά περίπτωση. Θεωρώ ότι είναι σκόπιμο να διατηρήσουμε μια έννοια του ωραίου για πράγματα τα οποία είναι ελκυστικά ή γοητευτικά σε αντιστοιχία με την αρχική έννοια του «κάλλους» στην αρχαία ελληνική γλώσσα, και να μην προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε την ίδια έννοια για να περιγράψουμε αυτό που ο Javier Moscoso ονομάζει «πνευματική ομορφιά της νέας γυναίκας μέσω του σώματός της», ούτε να θεωρούμε ότι η ομορφιά, με κάποιον τρόπο, μετατρέπει το σώμα της σε μάρτυρα της αλήθειας και ναό της σωτηρίας.

Όπως γράφει ο Αλέξανδρος Νεχαμάς, ο Πλάτων και οι αρχαίοι δεν φοβούνταν να διακινδυνεύσουν τη γλώσσα του πάθους, καθότι θεωρούσαν πως το ωραίο, ακόμη και η ομορφιά πεζών αντικειμένων, μπορεί σταδιακά να εμπνεύσει την επιθυμία για την καλοσύνη και την αλήθεια. Αντίθετα με τον Πλάτωνα, ο Νεχαμάς δεν πιστεύει πως η αναζήτηση του ωραίου οδηγεί απαραίτητα στην αρετή και την ευτυχία. Όμως συμμερίζεται την άποψη του αρχαίου φιλοσόφου ότι το ωραίο αποτελεί το έναυσμα για δημιουργία και ότι ορισμένες φορές έχει ως αποτέλεσμα οι δημιουργοί να γίνονται και ίδιοι ωραίοι. Και άλλες φορές, θα πρόσθετα, καταλήγει στο αντίθετο.

Η σύνδεση μεταξύ της ομορφιάς και της καλοσύνης αποτελεί έναν γρίφο ο οποίος δεν λύνεται εύκολα. Θεωρώ όμως ότι μια προσεκτική διερεύνηση της αρχαιοελληνικής σκέψης περί ομορφιάς μπορεί να μας δώσει μια βαθύτερη άποψη για το ωραίο, την τέχνη και, τολμώ να πω, την αρετή.

(Ο David Konstan είναι καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας στο New York University.)

Μαρμάρινο αντίγραφο του Δορυφόρου του Πολύκλειτου, Μουσείο Νάπολης

Το ανθρώπινο πρόσωπο στη Βιοηθική

ΓΡΑΦΕΙ Η ΑΡΙΣΤΕΑ ΣΙΝΑΝΙΩΤΗ

Με την ευγενική χορηγία του Ιδρύματος Ωνάση, τη συνδιοργάνωση του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και τη συνεργασία της Ένωσης Ελλήνων Νομικών e-Θέμις, έλαβε χώρα με μεγάλη επιτυχία την Παρασκευή 16 και το Σάββατο 17 Ιανουαρίου 2015 συνέδριο με τίτλο «Ιατρική Ευθύνη και Βιοηθική – Σύγχρονες προσεγγίσεις και προοπτικές του μέλλοντος – Το ανθρώπινο πρόσωπο». Η επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου απαρτίστηκε από τρεις υποτρόφους του Ιδρύματος Ωνάση: τη Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη, νομικό και επίκουρη καθηγήτρια του Ιονίου Πανεπιστημίου την Ευσταθία Σινανιώτη, περιοδοντολόγο-εμφυτευματολόγο τη Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, ειδική επιστήμονα στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και στα πανεπιστήμια Πειραιώς, Αθηνών και Πελοποννήσου.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα παρουσιάστηκαν ζητήματα ιατρικής ευθύνης και βιοηθικής στο ειδικότερο πεδίο της χειρουργικής προσώπου (περιοδοντολογίας, εμφυτευματολογίας, πλαστικών επεμβάσεων στο πρόσωπο, όπως είναι οι ρυτιδεκτομές, οι βλεφαροπλαστικές κ.λπ.). Τα ζητήματα που πραγματεύθηκε το συνέδριο ήταν διεπιστημονικά, καθώς σε αυτό συμπεριελήφθησαν ως ομιλητές νομικοί, ιατροί, ειδικοί στη φιλοσοφία και στην ηθική, θεολόγοι κ.ά. Οι θεματικοί άξονες του συνεδρίου σχετίζονται με μερικές από τις πιο σημαντικές ειδικότητες της χειρουργικής (αν και όχι τόσο γνωστές στο ευρύ κοινό), καθώς αφορούν το ίδιο το πρόσωπο του ασθενούς, το οποίο κατεξοχήν συνδέεται με την εικόνα και την προσωπικότητα του ατόμου.

Ειδικά τα ζητήματα ιατρικής ευθύνης και δεοντολογίας στους τομείς της περιοδοντολογίας, της εμφυτευματολογίας και της αισθητικής πλαστικής χειρουργικής προσώπου δεν έχουν παρουσιαστεί ξανά σε συνέδριο στην Ελλάδα. Μέσα από όλες τις ομιλίες αναδείχθηκαν η αξία και η σημασία του προσώπου και της εικόνας του στο δίκαιο, την ιατρική, τη φιλοσοφία και την ηθική. Επιχειρήθηκε ο συνδυασμός των δύο βασικών για την ιατρική ευθύνη και τη βιοηθική επιστημονικών ειδικοτήτων, της ιατρικής και της νομικής, με κέντρο όμως το ίδιο το πρόσωπο.

Το συνέδριο παρακολούθησε πλήθος κόσμου και, ιδιαίτερα, νέοι επιστήμονες και φοιτητές.Το ενδιαφέρον των ακροατών διατηρήθηκε αμείωτο κατά τις συνεδρίες και τις συζητήσεις, καθώς η έρευνα για τα κρίσιμα ερωτήματα της ιατρικής ευθύνης και της βιοηθικής παραμένει πάντα ζωντανή και ενεργούσα στο μέτωπο της επιστήμης.

Το συνέδριο τίμησαν με την προεδρία στις συνεδρίες του η ομότιμη καθηγήτρια ΕΚΠΑ Μυρτώ Δραγώνα-Μονάχου, η οποία μάλιστα την ίδια ημέρα τιμήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τον Χρυσούν Σταυρό της Ελληνικής Δημοκρατίας, ο επίτιμος καθηγητής και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών Απόστολος Γεωργιάδης, ο ομότιμος καθηγητής Ιωάννης Καράκωστας, ο ομότιμος καθηγητής και αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών Λάμπρος Κοτσίρης, η καθηγήτρια Δήμητρα Παπαδοπούλου-Κλαμαρή και η καθηγήτρια Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου. Στον χαιρετισμό του, ο Αριστείδης Αντσακλής, καθηγητής Μαιευτικής-Γυναικολογίας και πρόεδρος της Εθνικής Αρχής για την Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή, εξήγησε στο κοινό την πορεία της Αρχής, της οποίας η λειτουργία ξεκίνησε εκ νέου τον Μάρτιο του 2014 με νέα σύνθεση.

Το συνέδριο άρχισε με την ομιλία του κύριου ομιλητή, Philip Brey, καθηγητή Φιλοσοφίας της Τεχνολογίας και προέδρου του Τμήματος Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του Τουέντε της Ολλανδίας. Ο καθηγητής, διάσημος στον χώρο της Φιλοσοφίας της Τεχνολογίας στην Ευρώπη, ανέλυσε τα κύρια αλλά και εξαιρετικά πρόσφατα ερωτήματα που προκύπτουν από τη σχεδόν ανεξέλεγκτη πλέον εξέλιξη της τεχνολογίας όσον αφορά το πρόσωπο και την ανθρώπινη διάστασή του. Ακολούθησε η σχετική ομιλία της καθηγήτριας Ελένης Καλοκαιρινού με τίτλο «Το ανθρώπινο πρόσωπο στη φιλοσοφία». Στην ανακοίνωση αυτήν αναδείχθηκε η κυριότερη αδυναμία που παρουσιάζουν οι περισσότερες σύγχρονες ηθικές θεωρίες. Είτε πρόκειται για ατομικιστικές θεωρίες φιλελεύθερης προέλευσης είτε πρόκειται για κολεκτιβιστικές θεωρίες οιασδήποτε απόχρωσης, όλες τελικά καταλήγουν στο να εξαλείψουν το άτομο, απομονώνοντάς το και στρέφοντας το ένα εναντίον του άλλου (οι πρώτες) ή καθιστώντας το ένα απλό μέσο για την προαγωγή των στόχων των συλλογικοτήτων (οι δεύτερες). Η εισήγηση συνοδεύθηκε από την ομιλία της καθηγήτριας Σταυρούλας Τσινόρεμα «Η αρχή της προσωπικότητας στη φιλοσοφία και τη βιοηθική». Οι τρεις αυτές αρχικές ομιλίες έθεσαν με συμπληρωματικότητα και αρμονία τις φιλοσοφικές βάσεις του συνεδρίου όσον αφορά το ανθρώπινο πρόσωπο και τη βιοηθική.

Παράλληλα, η εκτενής παρουσίαση των αρχαιολόγων και μελών της οργανώτριας ερευνητικής ομάδας IHRC (Information: History, Regulation, Culture), Μαρίας Σιταρά και Ελένης Βουλιγέα, με θέμα το ανθρώπινο πρόσωπο στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, και ειδικότερα το πώς παρουσιαζόταν το ανθρώπινο πρόσωπο στην αρχαία ελληνική τέχνη μέχρι και τους ελληνιστικούς χρόνους, εξέθεσε στο κοινό (με ιδιαίτερη παραστατικότητα, καθώς συνοδευόταν από προβολή φωτογραφιών από πρόσωπα σε γλυπτά ή ψηφιδωτά) τη σταδιακή μεταβολή της παρουσίασης του προσώπου στην τέχνη, από σχεδόν ανέκφραστη σε ρεαλιστική. Η τελευταία ομιλήτρια της συνεδρίας, η Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, ανέλυσε το θεσμικό πλαίσιο της ακούσιας πατρότητας υπό το φως της αναπαραγωγικής αυτονομίας του άνδρα και της γυναίκας, και εξέτασε κατά πόσον ο περιορισμός της αναπαραγωγικής αυτονομίας του άνδρα είναι συνταγματικά επιτρεπτός. Η έννομη τάξη οφείλει να προστατεύει τον πιο αδύναμο, και στην περίπτωση της τεκνοποιίας αδύναμος δεν είναι ο απρόθυμος πατέρας, αλλά το παιδί.

Ο καθηγητής και πρόεδρος της Εθνικής Αρχής για την Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή Αριστείδης Αντσα-

Οι υπότροφοι και μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής. Από αριστερά: Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη, Ευσταθία Συνανιώτη και Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή

Από αριστερά: η καθηγήτρια Νομικής Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, ο ομότιμος καθηγητής Λάμπρος Κοτσίρης, ο επικ. καθηγητής Φιλοσοφίας Ευάγγελος Πρωτοπαπαδάκης και η καθηγήτρια Ιατρικής Χαρά Σπηλιοπούλου

Το ανθρώπινο πρόσωπο στη Βιοηθική

ΓΡΑΦΕΙ Η ΑΡΙΣΤΕΑ ΣΙΝΑΝΙΩΤΗ

κλής τόνισε πως η αποδοχή της αντίληψης ότι το έμβρυο μπορεί να έχει δικαιώματα δημιουργεί αυτομάτως μεγάλα προβλήματα και μεγάλες δυσκολίες στην κατανόηση διαφόρων σοβαρών ερωτημάτων, στα οποία συγκαταλέγονται και τα εξής: (1) το ερώτημα πότε αρχίζουν η ζωή του ανθρώπου και η προσωπική του υπόσταση (2) το ερώτημα της ύπαρξης του ορίου βιωσιμότητας ως καθοριστικού παράγοντα των νομικών δικαιωμάτων του εμβρύου και (3) το ερώτημα της κατανόησης του νόμου περί διακοπής της κύησης.

Η γενετική μηχανή μοιάζει με ατομική βόμβα και η χρήση της απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Όσο αυξάνονται οι δυνατότητες της τεχνολογίας, τόσο περισσότερο απαιτούνται σύνεση και ωριμότητα στη χρήση της. Στο άλλο άκρο της ζωής, στο τέλος της, αναφέρθηκε ο καθηγητής Ανδρέας Καραμπίνης, μιλώντας για τον ασθενή ως πρόσωπο στην εντατική μονάδα νοσηλείας. Προέκρινε ανεπιφύλακτα τη διατήρηση της ζωής με τεχνητά έστω μέσα, εκτός από όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, ενώ κατέδειξε την πλήρη αντίθεσή του στην εφαρμογή των λεγόμενων προηγούμενων «διαθηκών ζωής», όταν αυτές έχουν ως περιεχόμενο τη διακοπή της ζωής υπό ορισμένες συνθήκες από τους ιατρούς, ακόμη και όταν οι οδηγίες αυτές εμπεριέχουν την αντίθετη σε αυτά βούληση του προσώπου κατά τη σύνταξή τους. Τις ομιλίες αυτές συμπλήρωσε από νομικής πλευράς η εισήγηση της καθηγήτριας Κατερίνας Φουντεδάκη για τη νομική αντιμετώπιση του προσώπου και του πράγματος στο αστικό δίκαιο. Αντικείμενο της εισήγησης ήταν οι νομικές κατηγορίες του «προσώπου» και του «πράγματος» κατά τη δογματική του αστικού δικαίου, σε συνδυασμό με τη συνταγματική αρχή της προστασίας της ανθρώπινης αξίας.

Η ομότιμη καθηγήτρια Θεοφανώ Παπαζήση ανέλυσε τα νομικά ζητήματα της ταυτότητας του φυσικού προσώπου. Ο αναπληρωτής καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου συμπλήρωσε ουσιαστικά την ομιλία αυτήν με την εισήγησή του για τον γάμο και το σύμφωνο συμβίωσης επί αλλαγής φύλου, θέμα άκρως επίκαιρο εν όψει και της πιθανής νομοθετικής μεταβολής στην Ελλάδα, η οποία αναμένεται να επιτρέψει ρητώς τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης από πρόσωπα του ίδιου φύλου. Σε άμεση σχέση με αυτά τα θέματα, η αναπληρώτρια καθηγήτρια Λίνα Παπαδοπούλου έκλεισε τη συνεδρία αναφερόμενη στο θέμα πρόσωπο, φύλο και ιατρική τεχνολογία. Κεντρική θέση της εισήγησης ήταν ότι η προϋπόθεση εγχείρησης για τον νομικό επαναπροσδιορισμό/διόρθωση φύλου και άρα τη σύναψη γάμου μεταξύ ομόφυλων όταν το ένα πρόσωπο είναι διεμφυλικό (transexual) συνιστά σοβαρή παραβίαση της ιδιωτικότητας, της φυσικής ακεραιότητας και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς του και ως τέτοια πρέπει να καταργηθεί.

Η Τάνια Κυριακού εξέθεσε στο κοινό την άκρως αρνητική επίδραση της οικονομικής κρίσης στη δημόσια υγεία στην Ελλάδα και τόνισε ότι αρμόδιοι φορείς όπως οι Επιτροπές Βιοηθικής δεν δικαιούνται να αγνοούν την επίδραση αυτήν, αλλά οφείλουν να δρουν και προς την προστασία των πολιτών από τη διαρκή μείωση των κονδυλίων για τη δημόσια υγεία, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ταυτόχρονα ασκούν, ως μη έδει, πολιτική. Στη συνέχεια, ο καθηγητής Πέτρος Δαμουλής εξέθεσε αναλυτικά τα ηθικά ζητήματα στην περιοδοντολογία.

Η ομιλία της Ευσταθίας Σινανιώτη για τα ηθικά ζητήματα στην εμφυτευματολογία συμπλήρωσε το πεδίο στο οποίο ανακύπτουν οι δεοντολογικές αναζητήσεις όσον αφορά τις ειδικότητες αυτές. Τα σύγχρονα οστεοενσωματούμενα εμφυτεύματα αντικαθιστούν δόντια που έχουν χαθεί και κατασκευάζονται από τιτάνιο με ειδική επεξεργασία στην επιφάνειά του. Η διεθνής επιστημονική κοινότητα έχει υιοθετήσει ως αδιαμφισβήτητο το τεκμηριωμένο ποσοστό επιτυχίας των εμφυτευμάτων σε βάθος χρόνου. Το ποσοστό επιβίωσης των εμφυτευμάτων σε πολλές ερευνητικές εργασίες ξεπερνά το 95%. Βασική προϋπόθεση επιβίωσης των εμφυτευμάτων μακροπρόθεσμα αποτελεί η εφαρμογή σωστής υποστηρικτικής περιεμφυτευματικής θεραπείας τόσο από τον επεμβαίνοντα ιατρό όσο και από τον ασθενή. Οι εισηγήσεις επιχείρησαν την προσέγγιση των ηθικών ζητημάτων που προκύπτουν κατά την άσκηση του λειτουργήματος της εμφυτευματολογίας. Έγινε επίσης αναφορά στη βιβλιογραφία που τεκμηριώνει την εφαρμογή των σύγχρονων οστεοενσωματούμενων εμφυτευμάτων και στο νομικό πλαίσιο που διέπει τη σοβαρή και υπεύθυνη εφαρμογή τους.

Η καθηγήτρια Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου ανέλυσε με ενάργεια και ακρίβεια το πάντοτε επίκαιρο ζήτημα της διακρίβωσης του χρονικού σημείου έναρξης της ανθρώπινης ζωής στο ποινικό δίκαιο. Η ομότιμη καθηγήτρια Αλεξάνδρα Βάρκα-Αδάμη εξέθεσε τα ζητήματα που προκύπτουν από το τέλος της ζωής από πλευράς αστικού δικαίου. Η καθηγήτρια Χαρά Σπηλιοπούλου περιέγραψε τους τρόπους με τους οποίους η ίδια και η ομάδα της, στο Εργαστήριο Ιατροδικαστικής της Ιατρικής Σχολής Αθηνών, επιδεικνύουν σεβασμό στους νεκρούς, από τους οποίους, δυστυχώς, όλο και περισσότεροι καταλήγουν στο εργαστήριο ως «άγνωστης ταυτότητας». Εξήγησε επίσης πώς, παρότι αντιμετωπίζουν πολυάριθμα γραφειοκρατικά και οργανωτικά προβλήματα, φροντίζουν για την ανεύρεση των συγγενών, ή έστω για την ειδοποίησή τους εάν τυχόν αυτοί βρίσκονται εκτός Ελλάδος (συχνά όμως πρόκειται για μετανάστες που παραμένουν χωρίς διακρίβωση ταυτότητας), αλλά και για την ταφή των νεκρών εντός ελληνικού εδάφους.

Ο Ευάγγελος Πρωτοπαπαδάκης επικεντρώθηκε στην ευθανασία και στην αυτονομία του ηθικού προσώπου. Η περί την ευθανασία ηθική συζήτηση είναι πάντοτε δυσχερής, και τούτο, διότι η αρχιτεκτονική κάθε ανθρώπινης ηθικής είναι βασισμένη στο αξίωμα της ζωής. Στην εισήγηση ισχυρίστηκε –υιοθετώντας τις θέσεις του Kant– πως το μοναδικό αξίωμα της ηθικότητας δεν μπορεί να είναι άλλο από την αυτονομία και εξέτασε τους τρόπους κατά τους οποίους αυτή επηρεάζεται από την ανταπόκριση στο αίτημα για ευθανασία.

Στην κατάμεστη αίθουσα της Νομικής Βιβλιοθήκης, οι σύνεδροι συζήτησαν για την ιατρική ευθύνη και τη βιοηθική

Από αριστερά: η καθηγήτρια Νομικής Θεοφανώ Παπαζήση, ο ακαδημαϊκός Απόστολος Γεωργιάδης, ο αναπλ. καθηγητής Νομικής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου και η αναπλ. καθηγήτρια Νομικής Λίνα Παπαδοπούλου

Το ανθρώπινο πρόσωπο στη Βιοηθική

ΓΡΑΦΕΙ Η ΑΡΙΣΤΕΑ ΣΙΝΑΝΙΩΤΗ

Η ομότιμη καθηγήτρια Πηνελόπη Αγαλλοπούλου μίλησε για τις αρχές προστασίας του φυσικού προσώπου στο πλαίσιο της βιοϊατρικής. Κατά την εισήγησή της, αναφέρθηκε στις βασικές αρχές προστασίας του προσώπου από τις συνεχώς αυξανόμενες βιοϊατρικές επεμβάσεις. Πρωταρχική είναι η αρχή του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας από την οποία πηγάζουν όλες οι άλλες αρχές, που είναι οι εξής: η αρχή της ελεύθερης συναίνεσης έπειτα από προηγούμενη σχετική ενημέρωση, η αρχή της μη προσβολής της σωματικής ακεραιότητας του προσώπου, η αρχή της απαγόρευσης της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης, η αρχή της προστασίας των γενετικών δεδομένων, η αρχή της απαγόρευσης οικονομικού οφέλους και η αρχή της ανωνυμίας. Ο Σπύρος Βλαχόπουλος επανέφερε το κοινό σε ζητήματα της πράξης, αναλύοντας την αστική ευθύνη του δημοσίου και των ΝΠΔΔ στο ειδικότερο πεδίο της χειρουργικής προσώπου. Η αναπληρώτρια καθηγήτρια Λίλιαν Μήτρου έκλεισε τη συνεδρία μιλώντας για τα «Big Data», τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υγείας που συλλέγονται σε ιδιαίτερα μεγάλους αριθμούς, δημιουργώντας, ασφαλώς, επαύξηση των κινδύνων για τους πολίτες, στην εποχή μιας ούτως ή άλλως αυξημένης νομιμοποιημένης επιτήρησης.

Η επίκουρη καθηγήτρια Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη εξέθεσε τα ζητήματα που προκύπτουν ειδικά από την ενημέρωση και τη συναίνεση σε αισθητική πλαστική χειρουργική προσώπου, τα οποία ξεφεύγουν από τα συνήθη νομικά και ηθικά ερωτήματα νομιμοποίησης μιας χειρουργικής επέμβασης, καθώς στην αισθητική χειρουργική αυστηρά ιατρική ένδειξη δεν υφίσταται. Με επίκεντρο πάντοτε το πρόσωπο και το τραύμα, ο Δημήτρης Ζωγραφόπουλος, ειδικός επιστήμων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μίλησε για την αποζημίωση από τραύμα στο πρόσωπο από πλευράς εργατικού δικαίου και εργατικών ατυχημάτων, φαινόμενο, δυστυχώς, ιδιαίτερα συχνό, και έφερε ως παράδειγμα την τραγική ιστορία της Κωνσταντίνας Κούνεβα.

Ο π. Μακάριος Γρινιεζάκης, αρχιμανδρίτης του Οικουμενικού Θρόνου και καθηγητής της Ανώτατης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Κρήτης και της Θεολογικής Σχολής Εσθονίας, παρουσίασε εισήγηση σχετική με το πρόσωπο και τον έρωτα, καθώς και την ανάδειξη του ανθρώπινου προσώπου μέσα από την ερωτική κοινωνία. Τέλος, η Ισμήνη Κριάρη, καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου, έκλεισε με την ομιλία της το συνέδριο, αναπτύσσοντας τη νομική σημασία του ανθρώπινου προσώπου στην εποχή της γενετικής.

(Η Αριστέα Σινανιώτη είναι καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς.)

Από αριστερά: η καθηγήτρια Φιλοσοφίας Σταυρούλα Τσινόρεμα, η αναπλ. καθηγήτρια Φιλοσοφίας Ελένη Καλοκαιρινού και η αρχαιολόγος Μαρία Σιταρά

Ο ομότ. καθηγητής Νομικής και ακαδημαϊκός Λάμπρος Κοτσίρης προήδρευσε στη μεσημεριανή συνεδρία της δεύτερης ημέρας του συνεδρίου

Αναλύοντας τα περίφημα χορικά της Ζουζούς Νικολούδη

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΙΖΑΝΑ ΠΟΛΛΑΤΟΥ

Κάτια Σαβράμη, Ζουζού Νικολούδη: Χορικά, Αθήνα: DIAN, 2014, 214 σελ. ISBN 978-9607222596

Η Κάτια Σαβράμη, επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών και πρωτοπόρος Η Κάτια Σαβράμη, επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών και πρωτοπόρος με το συγγραφικό της έργο, καλύπτει το σημαντικό κενό που υπάρχει στην ελληνική βιβλιογραφία αναφορικά με τον τομέα της Θεωρίας του Χορού. Με το πρόσφατο βιβλίο της, Ζουζού Νικολούδη: Χορικά, επιχειρεί μια ιστορική, εκπαιδευτική και, παράλληλα, χορολογική προσέγγιση του έργου της παγκοσμίου φήμης Ελληνίδας χορογράφου.

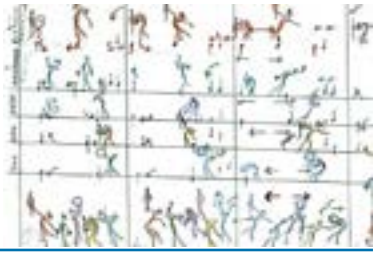
Η Ζουζού Νικολούδη υπήρξε μια εξέχουσα προσωπικότητα με σπουδαία συνεισφορά στο αρχαίο δράμα, στην Ελλάδα. Η μελέτη της Κάτιας Σαβράμη εστιάζεται στο έργο της Νικολούδη χωρίς να διεκδικεί την καθολικότητα μιας θεωρίας για την παραστασιμότητα του χορού του αρχαίου δράματος στη σύγχρονη εποχή. Επικεντρώνεται, ειδικότερα, στις χορογραφίες των χορικών του αρχαίου δράματος με την ομάδα της Νικολούδη, Χορικά, η οποία προήγαγε και προέβαλε τον ελληνικό πολιτισμό κατά τη διάρκεια μακρών χρονικών διαστημάτων εντός της περιόδου 1966–2003.

Η μελέτη αναπτύσσεται σε δύο κύρια μέρη. Στο πρώτο, γίνεται διεξοδική αναφορά στην παιδεία της χορογράφου, στις επιρροές που δέχθηκε, στην ιδεολογία που διαμόρφωσε, καθώς και στην εκπαιδευτική μέθοδο που ανέπτυξε για τον χορό στο αρχαίο δράμα. Στο δεύτερο μέρος, αρχικά γίνεται αναφορά στην όρχηση, στη λειτουργία του χορού στο αρχαίο δράμα, στις πηγές αλλά και στον προβληματισμό των ερευνητών για τη σύγχρονη παραστασιμότητα των χορικών. Επισημαίνεται η καλλιτεχνική και αισθητική επιλογή της Νικολούδη να παραστήσει μόνο χορικά και όχι ολόκληρα δραματικά έργα.

Η μέθοδος ανάλυσης που ακολουθείται έχει δύο άξονες. Κατά πρώτο λόγο, εντοπίζονται στα δραματικά έργα που είχε χορογραφήσει η Νικολούδη τα συγκεκριμένα τμήματα που παριστάνονται μέσω του χορού, όχι μόνο λυρικά μέρη –πρόλογοι, πάροδοι, στάσιμα– αλλά και ενίοτε τμήματα από απαγγελλόμενα μέρη – πρόλογοι ή επεισόδια. Στη συνέχεια, αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο η χορογράφος χειρίστηκε το κείμενο. Κατά δεύτερο λόγο, εφαρμόζοντας τη χορολογική μέθοδο ανάλυσης, αναδεικνύεται το γενικό χορογραφικό ύφος των χορικών και, δεδομένου ότι η αισθητική επιλογή της Νικολούδη για τα χορικά επικεντρώνεται κυρίως στην κίνηση και τη μουσική, τα δύο αυτά στοιχεία διερευνώνται αναλυτικότερα.

Η προκείμενη μελέτη πραγματεύεται τον τρόπο με τον οποίο η Νικολούδη συνέθεσε και ερμήνευσε τα χορικά με άξονα το «πιστεύω» της συνεπώς, δεν φιλοδοξεί να καταλήξει σε γενικευμένα πορίσματα που αφορούν τη σύγχρονη σκηνική πράξη του αρχαίου θεατρικού χορού. Χρησιμοποιώντας τα λόγια της ίδιας της Νικολούδη, η «Αρχή της τραγωδίας» συνοψίζεται στο τρίπτυχο «λόγος – μουσική – όρχηση». Στα παραρτήματα παρουσιάζονται αναλυτικά, μεταξύ άλλων, οι παρτιτούρες του χορού σε σχέση με τη μουσική και τον λόγο, προσδίδοντας ιδιαίτερο αναγνωστικό ενδιαφέρον στον τρόπο σύλληψης, διδασκαλίας και εκτέλεσης των χορογραφιών.

Εν κατακλείδι, το βιβλίο της Κάτιας Σαβράμη αποτελεί ένα εξαιρετικό εγχειρίδιο για την κατανόηση και την εμβάθυνση των αρχών που διέπουν τη σκηνική πράξη του αρχαίου θεατρικού χορού.

(Η Ελιζάνα Πολλάτου είναι επίκουρη καθηγήτρια Εκμάθησης Δεξιοτήτων στη Ρυθμική και στη Γυμναστική για Όλους στο ΤΕΦΑΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.)

Απαγωγή και φαντασία στον Αριστοτέλη και τον Ernan McMullin

ΓΡΑΦΕΙ Η ΓΚΟΛΦΩ ΜΑΓΓΙΝΗ

Χρήστος Α. Πεχλιβανίδης, Αριστοτέλης & Ernan McMullin. Ιχνηλατώντας τις καταβολές του σύγχρονου επιστημονικού ρεαλισμού, Θεσσαλονίκη: Ζήτη, 2013, 303 σελ. ISBN: 978-960-456-374-6.

Το βιβλίο του Χρήστου Πεχλιβανίδη έρχεται να προσθέσει μια ενδιαφέρουσα οπτική και πραγμάτευση στον χώρο της σύγχρονης ελληνόγλωσσης επιστημολογίας, καθώς προτίθεται να εκθέσει και να αντιπαρατεθεί κριτικά με την επιστημολογία του Ernan McMullin. Το διακύβευμα του συγγραφέα δεν είναι τόσο αυτό της ανασυγκρότησης μιας ρεαλιστικής, με πραγματιστικές αποχρώσεις, επιστημολογικής θεωρίας, όπως αυτή του McMullin, αλλά η ανάδειξη της οφειλής της στην αριστοτελική φιλοσοφία, καθώς και των ορίων αυτής της οφειλής.

Πράγματι, κατά τον Πεχλιβανίδη, ο McMullin δεν αποδέχεται υπό μεθοδολογική αλλά κυρίως υπό οντολογική έποψη τη συστοιχία μεταξύ νοητικών λειτουργιών, κυρίως της φαντασίας όπως αυτή αναπτύσσεται από τον Αριστοτέλη, και σύγχρονων θεωρητικών προσεγγίσεων της φαντασίας στο πεδίο της επιστήμης ως «δεύτερης φαντασίας». Αντιθέτως, για τον ίδιο συγγραφέα, ο Αριστοτέλης διαθέτει πολύ μεγαλύτερη γνωσιοθεωρητική και, κυρίως, οντολογική επικαιρότητα από αυτήν που είναι διατεθειμένος να αποδεχτεί ο McMullin, πράγμα που προσπαθεί να καταδείξει στο κεντρικής σημασίας κεφ. 3 του βιβλίου του, θεματοποιώντας το νοητικό σύμπλεγμα συλλογισμού, επαγωγής, νου και φαντασίας στον Αριστοτέλη, τόσο μέσα από τα κείμενα-πηγές όσο και μέσα από μια σειρά σύγχρονων, διαφοροποιημένων και συχνά αντικρουόμενων ερμηνευτικών προσεγγίσεων. Ο Πεχλιβανίδης εμμένει περισσότερο από τον McMullin στον τρόπο με τον οποίο η αριστοτελική γνωσιοθεωρία μπορεί να αξιοποιηθεί από μια ρεαλιστική επιστημολογία με οντολογικές αξιώσεις που θεματοποιεί το μη παρατηρήσιμο, όπως αυτό γίνεται αντικείμενο έρευνας από τη σύγχρονη επιστήμη.

Πέραν αυτού, το βιβλίο φιλοδοξεί να συνδέσει τη φιλοσοφία της επιστήμης με την ιστορία των επιστημονικών ιδεών, κυρίως στο πεδίο των φυσικών επιστημών, καθώς και να ανοίξει έναν απαιτητικό διάλογο εντός του πεδίου της σύγχρονης φιλοσοφίας της επιστήμης μεταξύ διαφόρων εκδοχών ρεαλισμού (J. J. Smart, H. Putnam, S. Psyllos, R. Boyd), ρεαλισμού και αντιρεαλισμού (R. Carnap), καθώς και επιστημονικού εμπειρισμού και ρεαλισμού (B. van Frassen). Διευρύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την προβληματική της απαγωγής στον McMullin, οι καταβολές της οποίας στον πραγματισμό του C. S. Peirce αναδεικνύονται στο βιβλίο διεξοδικά (σελ. 132 κ.ε.), ο συγγραφέας επιδιώκει να συγκροτήσει μιαν αυτοδύναμη ανάπτυξη της φύσης και των πολλαπλών ρόλων της θεωρίας εντός της επιστήμης τονίζοντας την πρωτεύουσα σπουδαιότητα του υποθετικού-ευρετικού ρόλου της. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι αναλύσεις του Πεχλιβανίδη σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση της φαντασίας για την εξηγητική επιτυχία των επιστημονικών θεωριών υπό το πρίσμα του προβλήματος της απαγωγής (σελ. 197 κ.ε.).

Το Πρώτο Κινούν (Αστρονομία), 1509–1511, Raffaello Sanzio, Στάντσα ντέλα Σινιατούρα, Βατικανό

Ο συγγραφέας τονίζει συχνά ότι το ζήτημα αυτό δεν είναι απλώς μεθοδολογικό αλλά, κυρίως, οντολογικό και άρα ως τέτοιο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται και στο πλαίσιο των σύγχρονων επιστημολογικών αντιπαραθέσεων. Ένα σύνολο κεντρικών επιστημολογικών ζητημάτων, όπως η σχέση επαγωγής, παραγωγής και απαγωγής, η λογική της διατύπωσης επιστημονικών υποθέσεων, οι τροπικοτήτες της επιστημονικής ανακάλυψης καθώς και ο ρόλος της φαντασίας και της διαίσθησης σε αυτήν, η συγκρότηση και η λειτουργία μοντέλων στις επιστήμες και, τέλος, η σχέση εξηγητικής δύναμης και επιτυχίας των επιστημονικών θεωριών, αναδεικνύονται από τον Πεχλιβανίδη στη μελέτη του, με αφετηρία, αφενός, τον ρεαλισμό του McMullin και, αφετέρου, το αριστοτελικό έργο αυτό καθ' εαυτό.

Η απαιτητική, διττή σύνθεση του βιβλίου –διαχρονική και συνάμα συγχρονική, συστηματική και συνάμα ιστορική– έχει ως άξονα τη μελέτη και την κριτική θεώρηση ενός κεντρικού επιστημολογικού ζητήματος με οντολογικές προεκτάσεις, και πιο συγκεκριμένα του ζητήματος της εξηγητικής δύναμης των επιστημών, εντός του τρίπτυχου: προβλεπτική επιστήμη – αποδεικτική επιστήμη – θεωρητική επιστήμη. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, ο συγγραφέας θίγει ζητήματα όπως η συμπλοκή μεταφοράς, δομικής εξήγησης και φαντασίας στον McMullin, αλλά και μια σειρά άλλων κρίσιμων ζητημάτων, όπως η φύση και η λειτουργία των οντολογικών θεμελίων της επιστημονικής παρατήρησης, τα είδη των επιστημονικών αποδείξεων, η σχέση αλήθειας και εξηγητικής δύναμης, το στάτους της επιστημονικής δικαιολόγησης, καθώς και η σχέση της με τις διευρυντικές του περιεχομένου δομές της επιστημονικής έρευνας.

Οι Σκεπτόμενοι, Steve Hanks (ιδιωτική συλλογή)

Απαγωγή και φαντασία στον Αριστοτέλη και τον Ernan McMullin

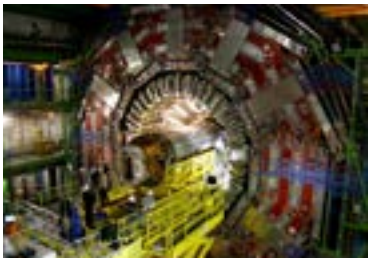
ΓΡΑΦΕΙ Η ΓΚΟΛΦΩ ΜΑΓΓΙΝΗ

Είναι σημαντικό να τονίσουμε καταληκτικά ότι δύο παράγοντες δυσχέρειας στους οποίους ο συγγραφέας ανταποκρίνεται επιτυχώς έχουν να κάνουν, αφενός, με το γεγονός ότι η επιστημολογική θεωρία του McMullin δεν αποτυπώνεται συστηματικά παρά μόνο στο βιβλίο του The Inference that Makes Science (1992) και, αφετέρου, με την πληθώρα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων του αριστοτελικού έργου, τις οποίες εντούτοις ο Χρήστος Πεχλιβανίδης παραθέτει διεξοδικά χωρίς να παραλείπει την κριτική αντιπαράθεση μαζί τους όπου αυτό είναι αναγκαίο. Με τρόπο σαφή, ο συγγραφέας καταπιάνεται με μια σειρά επιστημολογικών και γνωσιοθεωρητικών ρεαλιστικών και αντιρεαλιστικών τοποθετήσεων και πολεμικών, πράγμα που μαρτυρεί και τον βαθμό αφομοίωσης των επιχειρημάτων των φιλοσόφων που πραγματεύεται, καθώς και την αξιοποίησή τους στην ιδιαίτερη επιστημολογική προβληματική που τον ενδιαφέρει εδώ.

(Η Γκόλφω Μαγγίνη είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια Νεότερης και Σύγχρονης Φιλοσοφίας στον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.)

Ο Αριστοτέλης (Σχολή των Αθηνών), 1510–1511, Raffaello Sanzio, Στάντσα ντέλα Σινιατούρα, Βατικανό

Άποψη του ανιχνευτή σωματιδίων CMS (CERN)

Ζωή στο πόντιουμ!

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΑΛΛΟΥΧΟΣ

Είναι νέα, με γερές σπουδές (διδακτορικό στις Musical Arts, Artist Diploma στη Διεύθυνση Ορχήστρας, πτυχίο και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στο Πιάνο) και έχει ήδη στο ενεργητικό της εξαιρετικές επαγγελματικές επιδόσεις σε πολλά και διαφορετικά μουσικά πεδία. Τόσο στην Ευρώπη όσο και στις ΗΠΑ, η Ζωή Ζενιώδη έχει πετύχει πολλά σε λίγο χρόνο!

Ως σολίστ πιάνου δίνει επιτυχημένες συναυλίες σε σπουδαία φεστιβάλ και αίθουσες ανά τον κόσμο (Purcell Room και Saint Martin-in-the-Fields στο Λονδίνο, Φεστιβάλ του Μονπελιέ, Internationale Theater στη Φρανκφούρτη, Αίθουσα Συναυλιών Lisinski στην Κροατία, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης», Εθνική Λυρική Σκηνή κ.ά.), με προτίμηση όχι μόνο στις σόλο εμφανίσεις αλλά και στη μουσική δωματίου ή στις θεματικές συνεργασίες με τραγουδιστές.

Ως μαέστρος έχει εμφανιστεί με σπουδαίες ορχήστρες, όπως η Συμφωνική του Κλίβελαντ, η Φιλαρμονική του Μπρνο, η Sinfonietta της Στοκχόλμης, η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα Νέων της Ισπανίας, η New Philharmonic της Φλόριντα των ΗΠΑ, η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης, αλλά και η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΝΕΡΙΤ, με την οποία τη θαυμάσαμε στις 14 Δεκεμβρίου 2014 και τηλεοπτικά, να προτείνει και να διευθύνει ένα πολύ ενδιαφέρον πρόγραμμα με έργα Αμερικανών συνθετών, στο πλαίσιο του επιτυχημένου προγράμματος «Μουσική Γεωγραφία», το οποίο μεταδίδεται από την τηλεόραση της ΝΕΡΙΤ κάθε Κυριακή μεσημέρι.

Πάνω στο πόντιουμ η Ζωή Ζενιώδη δείχνει σίγουρη, ακριβής, συναρπαστική, με ενέργεια που εμπνέει. Ορίζει το ύφος και τις παραμέτρους της ερμηνείας με σαφήνεια, δημιουργική ένταση και ευγένεια. Ζητά από τους μουσικούς της ορχήστρας και αποσπά τα ανταποδοτικά δώρα της καλής τους συνεργασίας – όπως άλλωστε συμβαίνει και στις ορχήστρες-οργανισμούς των ΗΠΑ με τις οποίες η Ζενιώδη έχει σταθερή συνεργασία, δηλαδή την Ορχήστρα Alhambra (της οποίας είναι καλλιτεχνική διευθύντρια και βασική μαέστρος), τη Συμφωνική Ορχήστρα Broward (μουσική διευθύντρια) ή τη Florida Grand Opera, στην οποία ήδη κατέχει θέση μαέστρου. Συνεργάζεται επίσης με σύνολα σύγχρονης μουσικής, όπως οι ARTéfacts Ensemble, τους οποίους και έχει διευθύνει σε παραγωγές στην Ελλάδα.

Πλούσια και η δισκογραφική της παρουσία ως μαέστρου, με τρεις παραγωγές στη γνωστή εταιρεία Albany Records, με τη Φιλαρμονική του Μπρνο το 2014, καθώς και τη γνωστή πανεπιστημιακή Συμφωνική Ορχήστρα Frost. Η Ζωή Ζενιώδη έχει ήδη συνδέσει το όνομά της με ερμηνείες έργων σημαντικών συνθετών, εκπροσώπων της σύγχρονης αμερικανικής σκηνής, όπως ο Thomas Sleeper (μέντοράς της και σπουδαίος μαέστρος, ο οποίος της εμπιστεύθηκε τα έργα του XENIA και Translucence) και ο Frank Ticheli (η Ζωή Ζενιώδη δισκογράφησε το έργο του An American Dream, θέμα και της διδακτορικής της διατριβής: έναν ορχηστρικό κύκλο επτά τραγουδιών διάρκειας περίπου 40 λεπτών, από τα μεγαλύτερα σε διάρκεια και δομή στην ιστορία της αμερικανικής μουσικής).

Σε ό,τι αφορά τις δισκογραφικές καταθέσεις και τη συναυλιακή παρουσία της Ζωής Ζενιώδη ως πιανίστριας ή μαέστρου, η μουσικοκριτική την αντιμετωπίζει πολύ θετικά και μιλά για «μουσικό που θα ανέβει σίγουρα και γρήγορα» (The Classical Review, 2/9/2011) ή για ερμηνεία «χωρίς φόβο, με μουσική ευαισθησία, είτε όταν παίζει σε ταχύτητες φωτός είτε όταν δημιουργεί απαλά ιμπρεσιονιστικά εφέ» (South Florida Classical Review, 25/3/2013).

Ζωή Ζενιώδη: ενθουσιώδης, με δημιουργική άποψη, με ικανότητες οδηγού και συνεργάτιδας, με στέρεο ακαδημαϊκό υπόβαθρο και ενεργό συμμετοχή στο σύγχρονο γίγνεσθαι. Δίνει το παρών και ταυτόχρονα την υπόσχεση για πολύ σπουδαία πράγματα!

Περισσότερες πληροφορίες, στον προσωπικό της ιστότοπο.